

รายงานการประชุม
คณะกรรมการบริหารการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตร
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ผ่านระบบประชุมทางไกลออนไลน์ Application Zoom และห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๑๓๔

รายชื่อกรรมการผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายทองเปลว กองจันทร์	ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสำราญ สาราบรรณ์	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองประธานกรรมการ
๓. นายประยูร อินสกุล	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองประธานกรรมการ
๔. นายอภัย สุทธิสังข์	หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๕. นายณัฐกิตติ์ ของทิพย์	รองอธิบดีกรมการข้าว	กรรมการ
	แทน อธิบดีกรมการข้าว	
๖. นายประพิศ จันทร์มา	อธิบดีกรมชลประทาน	กรรมการ
๗. นายโอภาส ทองยงค์	อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	กรรมการ
๘. นายเฉลิมชัย สุวรรณรักษ์	รองอธิบดีกรมประมง	กรรมการ
	แทน อธิบดีกรมประมง	
๙. นายสรวิศ ธานีโต	อธิบดีกรมปศุสัตว์	กรรมการ
๑๐. นายสำเริง แสงภู่วงศ์	อธิบดีกรมฝนหลวงและการบินเกษตร	กรรมการ
๑๑. นางสาวเบญจพร ชาครานนท์	อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	กรรมการ
๑๒. นางสาวอิงอร ปัญญากิจ	รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร	กรรมการ
	แทน อธิบดีกรมวิชาการเกษตร	
๑๓. นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง	อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
๑๔. นายปรีชา พันธุ์วา	รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	กรรมการ
	แทน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	
๑๕. นายปราโมทย์ ยาใจ	อธิบดีกรมหม่อนไหม	กรรมการ
๑๖. นายฉันทานนท์ วรรณเขจร	เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	กรรมการ
๑๗. นายพิศาล พงศาพิชณ์	เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	กรรมการ
๑๘. นายวุฒิพงศ์ เนียมหอม	รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	กรรมการ
	แทน เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	
๑๙. นางพรทิพย์ สมเกียรติวีระ	ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการภูมิภาค	กรรมการ
	แทน ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	
๒๐. นายเทอดไชย ระลึกมุล	ผู้ช่วยผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
	แทน ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย	
๒๑. นายชฤทธิ์ เพ็ชรศรีประสิทธิ์	หัวหน้ากองทะเบียนฝ่ายพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร	กรรมการ
	แทน ผู้ว่าการการยางแห่งประเทศไทย	
๒๒. นายศุภชาติ ชาสมบัติ	ผู้อำนวยการฝ่ายยุทธศาสตร์การพัฒนา	กรรมการ
	แทน ผู้อำนวยการองค์การสะพานปลา	

๒๓. นางสาวทินรัตน์ พิทักษ์พงศ์เจริญ	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านบริหารจัดการ	กรรมการ
	แทน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	
๒๔. นางสาวกุลวรา โชติพันธุ์โสภณ	รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร	กรรมการ
	แทน ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร	
๒๕. พลอากาศเอก เสนาะ พรรณพิกุล	ผู้อำนวยการสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ	กรรมการ
	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	
๒๖. นายวิชัย ไตรสุรัตน์	ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๒๗. นางสาวนฤมล สงวนวงศ์	ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๒๘. นายธิตี โลหะปิยะพรรณ	ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ	เลขานุการ
	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	

รายชื่อกรรมการผู้ไม่เข้าร่วมประชุม (ติดภารกิจ)

๑. นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองประธานกรรมการ
๒. นายอำพันธ์ เวฬุตันตี	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองประธานกรรมการ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑. นายอรุณชัย พุทธรเจริญ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. นายพีรพันธ์ คอทอง	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๓. นายสัญญา แสงพุ่มพงษ์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. นายสมชวน รัตนมังคลานนท์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๕. พันจ่าเอก ประเสริฐ มาลัย	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๗. นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา	ผู้อำนวยการกองนโยบายและเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมหน่วยงานอื่นในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑. นายขจร เราประเสริฐ	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
๒. นางสาวทัศนีย์ เมืองแก้ว	รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๓. นายวิวัฒน์ ไชยช่อม	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
๔. นายรพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร
๔. นางสาวภัทรมาศ พานพุ่ม	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจ กรมส่งเสริมการเกษตร

และเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๔๖ คน

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

ขอขอบคุณผู้บริหารหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เข้าร่วมการประชุม เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ติดภารกิจเร่งด่วนไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้ จึงมอบหมายให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่ประธานในการประชุมครั้งนี้

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม

เรื่องรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตร ครั้งที่ ๗/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๔

ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานต่อที่ประชุมว่า ฝ่ายเลขานุการได้แจ้งเวียนรายงานการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๔ ให้คณะกรรมการฯ พิจารณาตรวจสอบและให้การรับรองรายงานการประชุม ทั้งนี้ คณะกรรมการขอแก้ไขรายงานการประชุม ดังนี้

๑. กรมส่งเสริมสหกรณ์ ขอแก้ไขผู้เข้าร่วมการประชุม ลำดับที่ ๑๖ จากเดิม นายวิศิษฐ์ ศรีสุวรรณ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ แก้ไขเป็น “นายอชฌา สุวรรณนิตย์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ แทน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์”

๒. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ขอแก้ไขรายงานการประชุม ดังนี้

๒.๑ หน้าที่ ๒๐ วาระที่ ๕.๔ บรรทัดที่ ๑ จากเดิม รองเลขานุการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร แก้ไขเป็น “รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร”

๒.๒ หน้าที่ ๒๐ วาระที่ ๕.๔ บรรทัดที่ ๖ ขอเพิ่มรายละเอียดข้อมูล ดังนี้ “เป็นโครงการที่ดำเนินงานในรูปแบบแบบบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานในสังกัด โดยท่านปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายรองปลัดทำหน้าที่กำกับดูแลในแต่ละโครงการ”

๒.๓ หน้าที่ ๒๐ วาระที่ ๕.๔ บรรทัดที่ ๗ จากเดิม ผู้รับผิดชอบโครงการ แก้ไขเป็น “ผู้รับผิดชอบหลัก”

๒.๔ หน้าที่ ๒๐ วาระที่ ๕.๔ บรรทัดที่ ๘ จากเดิม เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นชอบ แก้ไขเป็น “เพื่อนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ”

๒.๕ หน้าที่ ๒๑ วาระที่ ๕.๔ บรรทัดที่ ๙ จากเดิม โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้แจ้งให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการใหม่เร่งรัดส่งสรุปโครงการให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรภายในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ แล้ว แก้ไขเป็น “โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้แจ้งให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการหลักเสนอโครงการให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรภายในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ แล้ว”

๒.๖ หน้าที่ ๒๑ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากเดิม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอให้ทุกหน่วยงานที่เสนอโครงการให้พิจารณาถึงความพร้อมของโครงการที่จะเสนอของบประมาณ แก้ไขเป็น “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำชับให้ทุกหน่วยงานที่เสนอโครงการต้องพิจารณาถึงความพร้อมของโครงการที่จะเสนอของบประมาณเป็นโครงการที่สามารถทำได้ทันทีเนื่องจากมีระยะเวลาในการดำเนินการจำกัด”

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการได้แก้ไขรายงานการประชุมเรียบร้อยแล้วโดยสามารถดาวน์โหลดเอกสารรายงานการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ โดยสแกนผ่าน QR Code ด้านล่างนี้

รายงานการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๖๔

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตร ครั้งที่ ๗/๒๕๖๔

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ แนวทางการบริหารจัดการปุ๋ย ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการปุ๋ย ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙ ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดเป็นมาตรการแก้ไขปัญหาปุ๋ยเคมีราคาสูงและไม่มีเสถียรภาพ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙ ดังนี้

ความสำคัญ

๑. ปุ๋ยเคมีเป็นธาตุอาหารพืชที่ตอบสนองต่อความต้องการของพืชได้อย่างรวดเร็ว
๒. ต้นทุนการผลิตกว่าร้อยละ ๒๐ เป็นค่าปุ๋ยเคมี
๓. ประเทศไทยต้องนำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศ ประมาณร้อยละ ๙๘ มีปริมาณนำเข้ามากกว่า ๕.๑ ล้านตัน/ปี

ปัญหา

๑. ปุ๋ยในตลาดโลกมีราคาสูงขึ้นต่อเนื่อง
๒. แนวโน้มปุ๋ยในประเทศมีราคาสูงและขาดแคลน
๓. จีน ผู้ผลิต/ส่งออก ปุ๋ยรายใหญ่ของโลก ชะลอการส่งออก
๔. หลายประเทศใช้ปุ๋ยทำการเกษตรเพื่อความมั่นคงทางอาหารมากขึ้น
๕. ราคาน้ำมัน แก๊ส ค่าระวางเรือ สูงขึ้น

การดำเนินงาน

๑. มาตรการดังกล่าว ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมการใช้จ่ายการผลิตที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๕ และได้จัดทำเป็นมาตรการแก้ไขปัญหา ๔ ระยะ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงปุ๋ยที่มีคุณภาพเพียงพอ ทัวถึง และใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพสูง เพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต ลดการนำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศ และการเกษตรไทยมีเสถียรภาพ มีความมั่นคงทางอาหาร โดยมีการดำเนินงานในแต่ละมาตรการ ดังนี้

๑.๑ มาตรการแก้ไขปัญหาระยะเร่งด่วน (ปี ๒๕๖๔)

- ๑) โครงการพัฒนารัฐกิจบริการดินและปุ๋ยเพื่อชุมชน (One Stop Service) ระยะที่ ๑

(๑) ศตปช. ๓๙๔ ศูนย์ ใน ๖๓ จังหวัด

(๒) เกษตรกรเข้าร่วม ๑๐๘,๐๓๖ ราย

(๓) ปริมาณปุ๋ยลดลง ๕๙,๐๔๗.๓๗ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๐๘

(๔) ต้นทุนการใช้ปุ๋ยลดลงร้อยละ ๓๖.๙๑ คิดเป็นมูลค่า ๒๔๔ ล้านบาท

- ๒) โครงการลดราคาปุ๋ยเคมี (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับ กระทรวงพาณิชย์)

(๑) ดำเนินงานปี ๒๕๖๔ ระยะเวลาดำเนินการ ๑ กรกฎาคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๔

(๒) ปริมาณปุ๋ย เริ่มต้น ๒๒๕,๒๒๑ ตัน จำหน่ายได้ ๑๑๒,๗๑๐ ตัน

- ๓) การวิจัย พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยตามบทบาท ภารกิจ

ของหน่วยงาน

(๑) พัฒนาและสนับสนุนงานวิจัยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินให้ครอบคลุมชนิดพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ (กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ)

(๒) การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการใส่ปุ๋ยถูกต้อง มีประสิทธิภาพสูง "๔ ถูก ถูกสูตร ถูกอัตรา ถูกเวลา ถูกวิธี" (กรมส่งเสริมสหกรณ์ การยางแห่งประเทศไทย กรมการข้าว สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมวิชาการเกษตร และกรมหม่อนไหม)

(ก) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการของพืช/การใช้ปุ๋ยแบบผสมผสาน (ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยชีวภาพ)/การปรับปรุงดินให้ pH เหมาะสม (กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกรมวิชาการเกษตร)

(ข) เพิ่มช่องทางการเข้าถึงปุ๋ยและจัดหาปุ๋ยเคมีที่มีคุณภาพใช้ในชุมชนอย่างพอเพียง และทั่วถึง (กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมวิชาการเกษตร)

๑.๒ มาตรการแก้ไขปัญหาหาระยะสั้น (ปี ๒๕๖๕)

๑) โครงการบริหารจัดการปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (อยู่ระหว่างเสนอของบประมาณ)

(๑) เป้าหมายปุ๋ย ๕๐๐,๐๐๐ ตัน

(๒) ชดเชยราคาปุ๋ย อัตรา ๕๐ บาทต่อกระสอบ

(๓) ชดเชยค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการให้สถาบันเกษตรกร อัตรา ๕ บาทต่อกระสอบ

(๔) เป้าหมายเกษตรกร ๑,๐๐๐,๐๐๐ ราย

(๕) ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี เฉลี่ยร้อยละ ๒๐

(๖) งบประมาณ ๕๗๐ ล้านบาท

๒) โครงการพัฒนาธุรกิจบริการดินและปุ๋ยเพื่อชุมชน (One Stop Service) ระยะที่ ๒ (อยู่ระหว่างเสนอของบประมาณ)

(๑) ดำเนินการ ปี ๒๕๖๕

(๒) เป้าหมาย ศดปช. ๒๙๙ ศูนย์ ใน ๕๘ จังหวัด

(๓) เกษตรกร ๕๒,๑๗๐ ราย

(๔) พื้นที่ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ๒๕๐,๓๙๘ ไร่

(๕) วงเงินประมาณ ๒๐๗.๓๘ ล้านบาท

๓) โครงการลดราคาปุ๋ยเคมี กรมการค้าภายในร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมส่งเสริมสหกรณ์ ระยะที่ ๒

(๑) ดำเนินการ ปี ๒๕๖๕

(๒) สำรวจความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีของสถาบันเกษตรกร องค์กรเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ส่งข้อมูลการสำรวจให้กระทรวงพาณิชย์เจรจากับสมาคมผู้ประกอบการค้าปุ๋ยเพื่อลดราคาปุ๋ยเคมี

๔) โครงการสินเชื่อธุรกิจชุมชนสร้างไทยของ ธ.ก.ส.

(๑) อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ ๐.๐๑

(๒) เพื่อเสริมสภาพคล่องให้สถาบันเกษตรกร ในการจัดหาปุ๋ยบริการสมาชิก

(๓) การจ่ายเงินสินเชื่อสิ้นสุดภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

(๔) การจ่ายเงินคืนภายใน ๓ ปี สิ้นสุดภายใน ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

๕) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ปุ๋ยสั่งตัด หรือใช้ปุ๋ยแบบผสมผสาน (ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ)

(๑) ปี ๒๕๖๕

(๑.๑) คิดเป็นปริมาณปุ๋ย ๓ ชนิด ได้แก่ ปุ๋ยเคมี ๑๘๘,๔๖๓.๙๘ ตัน ปุ๋ยอินทรีย์ ๒,๒๕๘,๗๗๗ ตัน และปุ๋ยชีวภาพ ๑,๐๒๒,๐๘๓.๓ ตัน

(๑.๒) เกษตรกรเข้าร่วม ๕๕๙,๔๗๐ ราย

(๑.๓) ครอบคลุมพื้นที่ ๕,๑๓๒,๔๑๒ ไร่

(๒) ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๖๘

(๒.๑) คิดเป็นปริมาณปุ๋ย ๓ ชนิด ได้แก่ ปุ๋ยเคมี ๒,๐๑๕,๐๐๙.๗๙ ตัน ปุ๋ยอินทรีย์ ๑๐,๙๒๖,๖๘๘.๘๘ ตัน และปุ๋ยชีวภาพ ๑๐,๓๒๙,๓๙๖.๔๑ ตัน

(๒.๒) เกษตรกรเข้าร่วม ๒,๓๔๘,๘๖๓.๑๕ ราย

(๒.๓) ครอบคลุมพื้นที่ ๓๑,๖๘๒,๗๔๖.๕๓ ไร่

๖) การวิจัย พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ย ตามบทบาท ภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๑) พัฒนาและสนับสนุนงานวิจัยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินให้ครอบคลุมชนิดพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

(๒) ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการใส่ปุ๋ยถูกต้อง มีประสิทธิภาพสูง "๔ ถูก ถูกสูตร ถูกอัตรา ถูกเวลา ถูกวิธี"

(๓) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการของพืช/การใช้ปุ๋ยแบบผสมผสาน (ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยชีวภาพ)/การปรับปรุงดินให้ pH เหมาะสม

(๔) เพิ่มช่องทางการเข้าถึงปุ๋ยและจัดหาปุ๋ยเคมีที่มีคุณภาพใช้ในชุมชนอย่างพอเพียงและทั่วถึง

๗) การบูรณาการเร่งรัดผลักดันมาตรการแก้ปัญหาปุ๋ยเคมีราคาสูงและไม่มีเสถียรภาพ

เสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเร่งรัดผลักดันและขับเคลื่อนมาตรการแก้ไขปัญหาปุ๋ยเคมีราคาสูงและไม่มีเสถียรภาพ ตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินต่อไป ตามมติที่ประชุมกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๕

๑.๓ มาตรการแก้ไขปัญหาระยะกลาง (ปี ๒๕๖๕ – ๒๕๖๗)

๑) การส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตปุ๋ยภายในประเทศในส่วนของโปแทช

เร่งรัดพัฒนาพื้นที่การดำเนินอุตสาหกรรมผลิตแม่ปุ๋ยโปแทสเซียม เช่น จังหวัดชัยภูมิ อุตรดิตถ์ และจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นแหล่งสินแร่โปแทชที่สามารถใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแม่ปุ๋ยได้

๒) การเจรจาแลกเปลี่ยนแม่ปุ๋ยกับประเทศมาเลเซีย และอื่น ๆ โดยนำ Basic Agreement on ASEAN Industrial Complementation หรือข้อตกลงอาเซียน หรือข้อตกลงทางเศรษฐกิจอื่นๆ ในการเจรจา

ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกันเจรจาแลกเปลี่ยนแม่ปุ๋ยกับประเทศมาเลเซีย และอื่นๆ ตามข้อตกลงทางเศรษฐกิจต่างๆ

๑.๔ มาตรการแก้ไขปัญหาระยะยาว (ปี ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙)

๑) การจัดตั้งกองทุนรักษาเสถียรภาพราคาปุ๋ย โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันศึกษาแนวทางการจัดตั้งกองทุนรักษาเสถียรภาพราคาปุ๋ย

๒) การเจรจากำหนดราคาแม่ปุ๋ยไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแทสเซียมร่วมกับประเทศมาเลเซียและจีน ในฐานะประเทศผู้ผลิตแม่ปุ๋ยหลักในภูมิภาค โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกันเจรจากับประเทศมาเลเซียและจีน ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตแม่ปุ๋ยโปแทสเซียมที่สำคัญด้วย

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๑. อธิปไตยกรมพัฒนาที่ดินให้ข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้

๑) กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์การจัดการดินเพื่อลดต้นทุนให้แก่เกษตรกรซึ่งจะจัดส่งข้อมูลให้กรมส่งเสริมการเกษตรรวบรวมเป็นแผนการขับเคลื่อนต่อไป

๒) เนื่องจากชุมชนในประเทศไทยมีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพ มีการรับรองมาตรฐาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินงาน ทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อผลักดันให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้มากขึ้น แล้วจัดส่งให้ผู้ผลิตสินค้าสำคัญ อาทิ ยางพารา ข้าว เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตได้อีกทางหนึ่ง

๒. รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร (นางสาวอิงอร ปัญญากิจ) ชี้แจงว่าการดำเนินงานขับเคลื่อนของกรมวิชาการเกษตรจะให้ความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการเกษตรในการให้ความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิตในกลุ่มเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการ

๓. ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายพีรพันธ์ คอทอง) ให้ข้อมูลว่าองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ไม่ได้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับปุ๋ยในช่วงนี้ แต่จะมีกิจกรรมเรื่องของการขายวัสดุทางการเกษตรซึ่งจะรวมถึงปุ๋ยด้วย เป็นในลักษณะการซื้อมาขายไปตามราคาท้องตลาด และมีประเด็นจากผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายณราพัฒน์ แก้วทอง) ให้ อ.ต.ก. พิจารณาของบประมาณที่จะมานำเข้าแม่ปุ๋ยเพื่อที่จะนำมาผลิตปุ๋ยให้เกษตรกร แต่เนื่องจาก อ.ต.ก. ประสบปัญหาเรื่องการเป็นลูกหนี้ของสถาบันการเงินหลายแห่ง จึงขอเสนอให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขอรับสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการเรื่องปุ๋ย และให้ อ.ต.ก. รับดำเนินการต่อไปขายหรือจำหน่ายให้เกษตรกร

๔. ประธานให้ข้อคิดเห็นและข้อสั่งการ ดังนี้

(๑) รวบรวมแผนของกรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในมาตรการทุกระยะให้เป็นแผนเดียวกันและจัดทำเป็นแผนแม่บท ปี ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙ เพื่อจะได้เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อไป

(๒) เนื่องจากสถานการณ์สงครามระหว่างประเทศปัจจุบันที่ตึงเครียด ส่งผลให้การส่งออกปุ๋ยชะลอตัว ขอทุกหน่วยงานเร่งดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นโครงการลดราคาปุ๋ย บริหารจัดการปุ๋ยช่วยเหลือเกษตรกร one stop service และปุ๋ยสั่งตัด ให้ทุกหน่วยงานดำเนินการได้ทันที ไม่ต้องรอให้เกิดผลกระทบก่อน

(๓) มอบหมายให้ อ.ต.ก. เข้าร่วมหารือในเวทีที่จะมีการประชุมร่วมของหน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดิน ว่าจะสามารถเชื่อมโยงตรงไหนได้บ้างในการร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาปุ๋ยเคมีราคาสูงขึ้น และไม่มีเสถียรภาพ

มติที่ประชุม รับทราบและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อคิดเห็นและข้อสั่งการไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

๓.๒ แนวทางการผลิตสุกรให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

อธิบดีกรมปศุสัตว์นำเสนอภาพรวมแนวทางการผลิตสุกรให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

๑. ภาพรวมการผลิตการตลาดสุกร ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

ปี	ผลิต (ล้านตัว)	ส่งออก (ล้านตัว)	บริโภค (ล้านตัว)
๒๕๖๐	๒๐.๖๒๖	๐.๕๖๕	๒๐.๐๖๔
๒๕๖๑	๒๒.๘๑๖	๑.๐๕๔	๒๑.๗๖๓
๒๕๖๒	๒๒.๕๓๓	๐.๙๘๓	๒๑.๕๕๖
๒๕๖๓	๒๒.๐๕๑	๒.๙๐๖	๑๙.๑๔๕
๒๕๖๔	๑๙.๒๗๖	๑.๓๓๑	๑๗.๙๔๕

โดยการบริโภคสุกรเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒ (ก่อนเกิด COVID – 19) จำนวน ๒๑.๑๓ ล้านตัว/ปี หรือ ๒๓.๘๗ กก./คน/ปี การบริโภคสุกรเฉลี่ย ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔ (เกิด COVID – 19) จำนวน ๑๘.๕๖ ล้านตัว/ปี หรือ ๒๑.๐๔ กก./คน/ปี

๒. การบริโภคสุกรภายในประเทศ ปี ๒๕๖๔

ประชากรในประเทศ จำนวน ๖๖.๑๗ ล้านคน มีอัตราการบริโภคสุกร จำนวน ๒๐.๓๗ กก./คน/ปี
รวมการบริโภคสุกร จำนวน ๑๗.๙๗ ล้านตัว/ปี หรือ ๓๔๕,๕๘๓ ตัว/สัปดาห์

๓. ผลการสำรวจจำนวนสุกร เดือนมกราคม ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ (ข้อมูล ณ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๕)

	จำนวนสุกรทั้งหมด	สุกรแม่พันธุ์	สุกรขุน
มกราคม ๒๕๖๔	๑๒.๓๐	๑.๑๐	๑๑.๑๑
มกราคม ๒๕๖๕	๑๐.๘๔	๐.๙๗๙	๙.๘๖
ร้อยละที่ เปลี่ยนแปลง (เพิ่มขึ้น/(-)ลดลง)	๑๑.๘๑	๑๑.๑๖	๑๑.๖๖

ผลการสำรวจเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ณ เดือนมกราคม ๒๕๖๔ จำนวน ๑๘๙,๑๕๒ ราย ซึ่งเดือนมกราคม ๒๕๖๕ มีจำนวน ๑๐๗,๑๕๗ ราย (ลดลงร้อยละ ๔๓.๓๕) โดยมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนเกษตรกรต่อจำนวนสุกรตามขนาดฟาร์ม ดังนี้

	ฟาร์มขนาดย่อย (๑ – ๕๐ ตัว)		ฟาร์มขนาดเล็ก (๕๑ – ๕๐๐ ตัว)		ฟาร์มขนาดกลาง (๕๐๑ – ๕๐๐๐ ตัว)		ฟาร์มขนาดใหญ่ (มากกว่า ๕,๐๐๐ ตัว)	
	เกษตรกร (ราย)	สุกร (ล้านตัว)	เกษตรกร (ราย)	สุกร (ล้านตัว)	เกษตรกร (ราย)	สุกร (ล้านตัว)	เกษตรกร (ราย)	สุกร (ล้านตัว)
พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๗๒,๕๒๘	๒.๐๐๒	๑๒,๔๗๗	๑.๖๙๐	๓,๘๕๖	๔.๖๒๗	๒๙๑	๔.๗๘๕
พ.ศ. ๒๕๖๕	๘๑,๗๐๘	๑.๐๐๑	๑๙,๐๒๖	๑.๐๑๑	๔,๘๑๙	๔.๕๔๓	๙๔๒	๔.๒๙๐
ร้อยละที่ เปลี่ยนแปลง (เพิ่มขึ้น/ (-)ลดลง)	- ๕๒.๖๔	- ๔๙.๙๖	๕๒.๔๙	- ๔๐.๑๔	๒๔.๙๗	- ๑.๘๑	๒๒๓.๗๑	- ๑๐.๓๔

๔. คาดการณ์ผลผลิตสุกรปี ๒๕๖๕

๔.๑ แม่พันธุ์สุกร ณ มกราคม ๒๕๖๕ มีจำนวน ๙๗๙,๑๘๓ ตัว

๔.๒ ประสิทธิภาพการผลิตสุกรขุนต่อแม่ต่อปี จำนวน ๑๙.๖๓ ตัว

คาดว่าจะมีสุกรขุนทั้งหมด ๑๙.๒๒ ล้านตัว ซึ่งเพียงพอต่อความต้องการบริโภคในประเทศ

๕. แผนการส่งเสริมและฟื้นฟูการเลี้ยงสุกร รายย่อย – เล็ก ใช้แนวทาง (3S)

๕.๑ Scan พื้นที่ภายใต้มาตรการประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดพื้นที่นาร่อง (Pig Sandbox)

๕.๒ Screen คน คอก เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่มีความพร้อม และเหมาะสม

๕.๓ Support อุดหนุน ช่วยเหลือ ด้านการจัดการเลี้ยงดู การตลาด และแหล่งทุน

๖. โครงการส่งเสริมและฟื้นฟูการเลี้ยงสุกรรายย่อย – เล็ก (งบประมาณ ๑,๔๐๑,๓๖๑ ล้านบาท) มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและฟื้นฟูการเลี้ยงสุกรในเกษตรกรรายย่อย – เล็ก ยกระดับมาตรฐานการเลี้ยงสุกรให้เป็นอาชีพ สร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจฐานราก และเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร Food Security โดยมีเป้าหมายเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย – เล็ก จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ราย ซึ่งมีกิจกรรม ดังนี้

๖.๑ อบรมให้ความรู้

๖.๒ ยกระดับมาตรฐานฟาร์ม (GFM)

- ๖.๓ เพิ่มแม่พันธุ์และสุกรขุน
- ๖.๔ ผลิตน้ำเชื้อสุกร
- ๖.๕ ลดต้นทุนอาหาร
- ๖.๖ ใช้ต้นอ่อนธัญพืช (HGF)
- ๖.๗ อาสาปศุสัตว์
- ๖.๘ ติดตามงาน

๗. มติที่ประชุม/ข้อสั่งการ ของการประชุมร่วมกับสมาคมสัตวแพทย์ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ให้ดำเนินการยกระดับอุตสาหกรรมการผลิตสุกรของประเทศไทยภายใต้ระบบการผลิตแบบ Clean Pig Value Chain ซึ่งระบบการผลิตดังกล่าวผ่านการระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรสนับสนุนงานวิจัย องค์กรวิชาชีพ ดังนี้

๗.๑ การคงสภาพการผลิต (Maintenance) สำหรับเกษตรกรรายกลาง – รายใหญ่

- ๑) การช่วยเหลือด้านสิทธิพิเศษทางด้านนโยบายภาษีและดอกเบี้ย
- ๒) การปรับปรุงกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการขยายการผลิต
- ๓) การจัดทำระบบ Compartmentalization
- ๔) ภาครัฐบริหารจัดการด้าน Infrastructure ในการควบคุมโรค เช่น จัดเตรียมระบบการกำจัด

ซากสัตว์ที่ติดเชื้อ โรงฆ่าเฉพาะ เป็นต้น

๕) เกษตรกรที่มีศักยภาพจะต้องมีการแบ่งปันปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่ด้อยโอกาส เช่น ลูกสุกรหรือแม่พันธุ์สุกร เป็นต้น

๖) พิจารณาแนวทางการจัดตั้งกองทุนเพื่อรักษาเสถียรภาพอุตสาหกรรมการผลิตสุกรไทย โดยการจัดเก็บเงินกองทุนจากสุกรที่เข้ามาในโรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น

๗.๒ การฟื้นฟูเกษตรกรรายย่อย – รายเล็ก (Resume หรือ Re – establishment)

๑) ภาครัฐจะกำหนดพื้นที่การเลี้ยงและรูปแบบการเลี้ยงที่ปลอดภัยภายใต้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence base) ซึ่งเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ต้องพิสูจน์ทราบ สถานภาพของการติดเชื้อในฟาร์มของเกษตรกรไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ราย

๒) การจัดหาแหล่งวัตถุดิบที่ปลอดภัยที่ใช้ในการผลิตสุกรของเกษตรกรไม่ว่าจะเป็นพันธุ์สัตว์ อาหารและน้ำ เป็นต้น

๓) เกษตรกรต้องการประเมินระบบป้องกันโรคด้วยตัวเองอย่างสม่ำเสมอด้วยความซื่อสัตย์ผ่านแบบประเมินระบบการป้องกันโรคที่มีความแม่นยำ

๔) การประเมินความเป็นไปได้ในการลงทุนรวมทั้งความคุ้มค่าในการลงทุนปรับปรุงระบบการป้องกันโรคของฟาร์ม

๗.๓ การสนับสนุนทรัพยากร (Support)

๑) กฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มศักยภาพการผลิตและการฟื้นฟูเกษตรกรรายย่อยภายใต้ความปลอดภัยของการประกอบอาชีพ

๒) การเร่งสร้างความรับรู้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงและชัดเจน

๓) การเอื้ออำนวยด้านภาษีและดอกเบี้ยรวมทั้งแหล่งเงินทุนต่างๆ

๔) กองทุนสุกรเพื่อรักษาเสถียรภาพของอุตสาหกรรมการผลิตสุกร

๕) การผลักดันงานวิจัยที่ตอบโจทย์อุตสาหกรรมการผลิตสุกรของประเทศ

๗.๔ การลดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคม (Socio – economic)

- ๑) ค่าครองชีพ
- ๒) ความคุ้มค่าในการลงทุน
- ๓) การจัดเตรียมอาชีพทางเลือกอื่น

๘. ผลการตรวจสอบห้องเย็นและการดำเนินคดี

รายงานการตรวจห้องเย็นของกรมปศุสัตว์ ประจำวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๕ – ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕	
จำนวนห้องเย็นที่เข้าตรวจ (แห่ง)	๑,๔๑๕
ตรวจพบห้องเย็นกระทำความผิด (แห่ง)	๙
จำนวนผู้กระทำความผิด (ราย)	๑๗
ดำเนินการเสร็จ (ราย)	๑๕
กำลังดำเนินการ (ราย)	๒
จำนวนเนื้อสุกรรวมในห้องเย็นทั้งหมด (กิโลกรัม)	๒๔,๖๙๘,๐๙๗.๘๔
จำนวนตรวจพบซากสุกรที่กระทำความผิดกฎหมาย (กิโลกรัม)	๒,๐๑๑,๒๙๗.๕๔
จำนวนคดีเสร็จและถอนอายุต์ (กิโลกรัม)	๑,๐๔๕,๐๘๖.๕๔
จำนวนอายุต์และรอดำเนินคดี (กิโลกรัม)	๙๖๖,๒๑๑.๐๐

๘.๑ ทำสื่อสรุปรายงานการตรวจสอบห้องเย็นสินค้าปศุสัตว์ เพื่อให้ทราบจำนวนสต็อก

๘.๒ ได้ดำเนินการตรวจจับ ดำเนินคดีสินค้าเนื้อสุกรที่ลักลอบนำเข้าผิดกฎหมาย ณ ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๑. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรให้ข้อมูลว่าเนื่องจากราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ปรับตัวสูงขึ้น กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้ทบทวนโครงการปลูกข้าวโพดหลังนาในฤดูฝน และปลูกข้าวโพดหลังนาในฤดูเก็บเกี่ยว ซึ่งจะนำเสนอต่อ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อพิจารณาต่อไป

๒. ให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพิจารณาดำเนินการคำนวณราคาต้นทุนอาหารสัตว์ใหม่ เนื่องจากราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ปรับตัวสูงขึ้น

๓. ผู้อำนวยการส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ (นายวิวัฒน์ ไชยช่อม) ให้ข้อมูลว่าได้ยกร่างโครงการช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบตามปณิธานของสมเด็จพระเจ้าฟ้าสว่างควัฒน วรชัตติยราชนารี ซึ่งอยู่ในขั้นสำรวจเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ โดยกรมปศุสัตว์จะสนับสนุนไกไข่สาว รายละ ๑๐ ตัว พร้อมปัจจัยการผลิตเบื้องต้น

๔. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติให้ข้อมูลว่าการยกระดับมาตรฐานฟาร์ม (GAP) ที่จะใช้เป็นมาตรฐานบังคับใช้กับฟาร์มสุกร ปัจจุบันอยู่ระหว่างยกร่างกฎกระทรวงเสนอคณะรัฐมนตรี คาดว่า จะสามารถเริ่มบังคับใช้ปลายปี ๒๕๖๕ และให้ข้อสังเกตว่าจำนวนฟาร์มสุกรขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่อยู่ในข่ายต้องปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นจากปี ๒๕๖๔ มากกว่า ๑,๐๐๐ ฟาร์ม ดังนั้นกรมปศุสัตว์ ในฐานะหน่วยงานตรวจรับรองฟาร์มจึงควรคำนึงในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและงบประมาณในปี ๒๕๖๖ เพิ่มเติมด้วย

มติที่ประชุม รับทราบและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปพิจารณาดำเนินการ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

การส่งเสริมสินค้าเกษตรทางเลือกเพื่อสร้างรายได้ใหม่ให้เกษตรกร

● สมุนไพร

ผู้อำนวยการ กนท. สป.กษ. ในฐานะเลขานุการร่วมของคณะกรรมการวัตถุบสมุนไพรมูลฐานของพืชสมุนไพร ดังนี้

๑. สถานการณ์การผลิตสมุนไพรและแนวโน้มปี ๒๕๖๕

ทวีปเอเชียมีประเทศที่มีการส่งออกสมุนไพรลำดับต้น ได้แก่ จีน อินเดีย ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ในปี ๒๕๖๔ ประเทศจีนมีมูลค่าการส่งออกสมุนไพรอยู่ที่ ๑๗,๐๓๙ ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกสมุนไพรอยู่ที่ ๑,๔๘๓.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และจากที่ประเทศไทยเคยมีการขยายตัวด้านการส่งออกสมุนไพรได้ถึง ๕.๒๑ หมื่นล้านบาท ในปี ๒๕๖๒ แต่เนื่องด้วยผลกระทบจากสถานการณ์โควิด - 19 ในปี ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ มีผลให้ปริมาณการส่งออกลดลงใกล้เคียงกันในแต่ละปีคิดเป็นมูลค่า ๔.๕ หมื่นล้านบาท : ข้อมูล (Euromonitor,๒๐๒๑) โดยคาดการณ์ว่าสถานการณ์ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรจะขยายตัวเป็น ๕ หมื่นล้านบาท ในปี ๒๕๖๕

๒. ข้อมูลการผลิตสมุนไพรที่สำคัญของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑) การส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรขั้นต้นแก่ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ปัจจุบันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ประเภทสมุนไพรและเครื่องเทศ จำนวน ๕,๖๕๖ แห่ง และวิสาหกิจชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน ๓,๖๐๐ แห่ง ดังนี้

(๑) ภาคเหนือ มีวิสาหกิจชุมชนประเภทสมุนไพรและเครื่องเทศ จำนวน ๑,๒๓๔ แห่ง วิสาหกิจชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน ๘๘๐ แห่ง

(๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวิสาหกิจชุมชนประเภทสมุนไพรและเครื่องเทศ จำนวน ๒,๗๕๕ แห่ง วิสาหกิจชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน ๑,๓๑๓ แห่ง

(๓) ภาคกลาง มีวิสาหกิจชุมชนประเภทสมุนไพรและเครื่องเทศ จำนวน ๑๔๔ แห่ง วิสาหกิจชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน ๒๖๕ แห่ง

(๔) ภาคตะวันตก มีวิสาหกิจชุมชนประเภทสมุนไพรและเครื่องเทศ จำนวน ๔๔๔ แห่ง วิสาหกิจชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน ๓๓๐ แห่ง

(๕) ภาคตะวันออก มีวิสาหกิจชุมชนประเภทสมุนไพรและเครื่องเทศ จำนวน ๓๙๗ แห่ง วิสาหกิจชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน ๓๘๑ แห่ง

(๖) ภาคใต้ มีวิสาหกิจชุมชนประเภทสมุนไพรและเครื่องเทศ จำนวน ๖๔๒ แห่ง วิสาหกิจชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน ๔๓๑ แห่ง

๒) การขับเคลื่อนด้านวัตถุบสมุนไพรมูลฐานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ ๑๐ เป้าหมาย ภายใต้การขับเคลื่อนของคณะกรรมการวัตถุบสมุนไพรมูลฐาน

เป้าหมาย	ดำเนินการ
๑. มีการปลูกสมุนไพรที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ๔๓,๐๐๐ ไร่ (กสท./กวก./ส.ป.ก.)	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เกษตรกร จำนวน ๓๖๓,๓๕๓ ราย พื้นที่ปลูกสมุนไพร ๑,๑๕๑,๔๙๕ ไร่ พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานดำเนินการได้ ๖๔,๒๒๕ ไร่ เป็นพืชสมุนไพรเครื่องเทศ และพืชสมุนไพรที่เป็นอาหาร ๘๒ ชนิด <ul style="list-style-type: none"> • พื้นที่ปลูกมาตรฐาน GAP จำนวน ๔๙,๖๕๐ ไร่ • พื้นที่ปลูกมาตรฐาน อินทรีย์ ๑๔,๕๗๕ ไร่ • รวมพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน ๖๔,๒๒๕ ไร่ เกษตรกรรวม ๕,๘๓๐ ราย

เป้าหมาย	ดำเนินการ
<p>๒. กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูก และการผลิตผลิตภัณฑ์และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน ๕๐ แห่ง (กสก./กวก./ส.ป.ก./กสส.)</p>	<p>ดำเนินการในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ ได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน ๙๒ แห่ง</p> <p>มีการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว แปรรูปสมุนไพร และผลิตสารสกัดสมุนไพรอย่างง่าย ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์</p> <p>๑) กรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จำนวนทั้งสิ้น ๕๖ แห่ง ๒) กรมวิชาการเกษตร ดำเนินการได้ จำนวน ๙ แห่ง ๓) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดำเนินการส่งเสริมต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ จำนวนทั้งสิ้น ๙ แห่ง และ ๔) กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีกลุ่มสหกรณ์/เกษตรกร ดำเนินการธุรกิจรวบรวมสมุนไพร จำนวน ๙ สหกรณ์</p>
<p>๓. มีข้อกำหนดมาตรฐาน GAP/GACP หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร อย่างน้อย ๓๐ ชนิด (มกอช.)</p>	<p>มกอช. จัดทำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรฐานสินค้า GAP - มาตรฐานพืชสมุนไพรตามกลุ่มของส่วนที่ใช้ของพืช จำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ ๑ หัว เหง้า และราก ฉบับที่ ๒ ใบ ส่วนเหนือดิน และทั้งต้น ฉบับที่ ๓ ดอก ฉบับที่ ๔ ผลและเมล็ด และฉบับที่ ๕ เปลือกและเนื้อไม้ (เป็นมาตรฐานสำหรับพืชสมุนไพรทุกชนิด) <p>ปี ๒๕๖๕ : จัดทำเอกสารเผยแพร่เฉพาะสำหรับพืชสมุนไพรใช้ประกอบมาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร จำนวน ๔ ชนิดพืช ได้แก่ ฟ้าทะลายโจร กระชายดำ ไพล และขมิ้นชัน</p>
<p>๔. มีแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) อย่างน้อย ๓๐ ชนิด (พด.)</p>	<p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการจัดทำ Land Suitability ของพืชสมุนไพร จำนวน ๒๔ ชนิด ดังนี้</p> <p>๑) ปี ๒๕๖๐: ๔ ชนิด พืชสมุนไพร Product Champion (ขมิ้นชัน ๑๐๓.๙ ล้านไร่ ไพล ๑๒๐.๔ ล้านไร่ บัวบก ๑๑๓ ล้านไร่ กระชายดำ ๑๐๓ ล้านไร่)</p> <p>๒) ปี ๒๕๖๑: ๑๐ ชนิดพืช (ฟ้าทะลายโจร กระชายเหลือง กระวาน ขิง คำฝอย ตะไคร้ บุก พริกไทย และว่านชักมดลูก)</p> <p>๓) ปี ๒๕๖๒: ๑๐ ชนิดพืช (กระเจี๊ยบแดง เก็กฮวย ดีปลี บอระเพ็ด พญาอเพชรสังฆาต มะระขี้นก มะลิ มะแว้งเครือ มะแว้งต้น)</p> <p>๔) ปี ๒๕๖๓: ตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการเกี่ยวกับ Crop Requirement พืชสมุนไพร Product Champion (๔ ชนิด)</p> <p>๕) ปี ๒๕๖๔: กรมพัฒนาที่ดินนำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร ๑๔ ชนิด นำขึ้น Agri map ได้แก่ ขมิ้นชัน ไพล บัวบก กระชายดำ ฟ้าทะลายโจร กระชายเหลือง กระวาน ขิง คำฝอย บุก กระเจี๊ยบแดง ดีปลี พญาอ มะแว้งเครือ</p> <p>๖) ปี ๒๕๖๕: จัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) จำนวน ๘ ชนิด ได้แก่ เจริญกุลหาลาน พริกขี้หนู ชุมเห็ดเทศ ย่านาง กันชง มะกรูด กัญชา และกระท่อม รวมดำเนินการปี ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ทั้งสิ้น ๓๒ ชนิด</p>
<p>๕. มีฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร (Land Use) ๑ ฐานข้อมูล (สป.กษ./กสก./กวก./พด./ส.ป.ก.)</p>	<p>ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานกลางการจัดทำฐานข้อมูลพืชสมุนไพร เพื่อให้มีฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่ชัดเจนสามารถส่งเสริมเกษตรกรได้ ประกอบด้วย</p>

เป้าหมาย	ดำเนินการ
	<p>๑) ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร พื้นที่ปลูกสมุนไพรและพิกัดแปลงแปลงใหญ่สมุนไพร ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกพืชสมุนไพรและเครื่องเทศ/วิสาหกิจชุมชนที่ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร และข้อมูลภาระการผลิตพืชรายเดือน (กสก.)</p> <p>๒) ข้อมูล Land Suitability แผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (พด.)</p> <p>๓) ข้อมูลพืชสมุนไพรที่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรอินทรีย์ และข้อมูลการแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน (กวก.)</p> <p>๔) ข้อมูลเกษตรกรและพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพร ในพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.)</p> <p>๕) ข้อมูลสหกรณ์ผลิตและแปรรูปสมุนไพร (กสส.)</p>
<p>๖. มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕ ให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ จำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๑๕ แห่ง (กษ. ๑๐ แห่ง และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ๕ แห่ง)</p>	<p>ไม่ได้รับงบประมาณ (ใช้งบประมาณ ๓,๐๐๐,๐๐๐ ลบ./แห่ง)</p> <p>* ข้อเสนอคณะอนุว่าตถุดิบสมุนไพร ควรดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัย (กวก.)</p>
<p>๗. มีระบบตลาดกลาง ๔ แห่ง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ ๑ แห่ง (E-Market) (กสก./มกอช./สธ./อ.ต.ก.)</p>	<p>มีระบบตลาดกลาง ๑ แห่ง : ตลาดไท</p> <p>มีตลาดอิเล็กทรอนิกส์ ๑ แห่ง (DGT farm)</p> <p>๑) ตลาดกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และบริษัท ไทยแอ็กโกร เอ็กซ์เชนจ์ จำกัด ร่วมดำเนินการ ภายใต้ชื่อโครงการตลาดไท select พืชสมุนไพรสดและเครื่องเทศสดปลอดภัย</p> <p>๒) ตลาด electronic ๑ แห่ง โดย ปี ๒๕๖๕ มกอช. พัฒนาแอปพลิเคชันสินค้าเกษตรมาตรฐาน-ออนไลน์ ภายใต้ชื่อ DGT Farm</p>
<p>๘. มีข้อกำหนดมาตรฐานสมุนไพรในตำรามาตรฐานสมุนไพรไทย (Thai Herbal Pharmacopoeia, THP) เพิ่มขึ้น ๗๕ รายการ (วพ.)</p>	<p>จัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยา ๑๐๙ รายการ จัดเป็น ๔ volume (วพ.)</p>
<p>๙. มีฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของประเทศไทย (National Database of Thai Plants and Traditional Knowledge) ๑ ฐานข้อมูล (ปม./ทช./อส.)</p>	<p>ยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลกลางพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของประเทศไทย โดยหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ</p> <p>๑) กรมป่าไม้ สำรวจพันธุ์พืชสมุนไพรในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยพบสมุนไพรที่น่าสนใจ จำนวน ๒๕ ชนิด เผยแพร่บนเว็บไซต์ของกรมป่าไม้</p> <p>๒) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีระบบฐานข้อมูลสมุนไพรจากป่าชายเลนในพื้นที่ ๖ จังหวัด และมีแผนดำเนินการในปี ๒๕๖๕ อีก ๓ จังหวัด</p> <p>๓) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีระบบฐานข้อมูลพืชป่าสมุนไพร ๑ ฐานประกอบด้วยข้อมูลพืชสมุนไพรจำนวน ๗๕๖ ชนิด ๓๔๓ ตำรับยา ตามลิงก์ (https://www.dnp.go.th/botany/herb.html) จัดเก็บตัวอย่างพรรณไม้สมุนไพรแบบแห้ง ๕๐ ตัวอย่าง และตัวอย่างที่มีชีวิต ๑๐๐ ชนิด (ปม./ทช./อส.)</p>

เป้าหมาย	ดำเนินการ
๑๐. มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ ๓๐ เรื่อง/ปี (สวก./ปศ./กวก./สวทช./สวพส.)	ปี ๒๕๖๔ มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ ๕๗ เรื่อง สวก. ๑๐ เรื่อง สวทช. ๒๓ เรื่อง ปศ. ๒ เรื่อง กวก. ๑๑ เรื่อง สวพส. ๑๑ เรื่อง รวม ๕๗ เรื่อง (สวก./สวทช./ปศ./กวก./สวพส.)

๓. แผนงาน/โครงการ ของหน่วยงานที่สนับสนุนแผน ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติปีงบประมาณ พ.ศ.

๒๕๖๕

แผนปี ๖๕ แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ บาท
๑.โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช (สมุนไพร) (กรมส่งเสริมการเกษตร)	๓,๗๕๐,๐๐๐
๒.โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรเศรษฐกิจชีวภาพตามความต้องการของตลาด (ส.ป.ก.)	๙,๖๕๙,๑๐๐
๓.โครงการส่งเสริมและยกระดับการผลิตสมุนไพรต้นแบบตามมาตรฐานสินค้าเกษตร (มกอช.)	๗๐๐,๐๐๐
๔.โครงการพัฒนาต้นแบบการผลิตสมุนไพรอินทรีย์ในพื้นที่เมืองสมุนไพร (มกอช.)	๔๕๐,๐๐๐
๕.โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรออนไลน์ (DGTFarm) บนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แพลตฟอร์ม (DGTFarm on Smart device platform) (มกอช.)	๘๙๐,๐๐๐
๖.โครงการจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (พต)	๔๒๐,๐๐๐
๗.โครงการศึกษาอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมและการพัฒนาวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณของวัตถุดิบเพชรสังฆาต (ระยะที่ ๒) (สวก.)	๘๓๗,๐๐๐
๘.โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากชิงชี่ : การศึกษากระบวนการสกัดสารสำคัญพืชวิฑูรย์ ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาและการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตสมุนไพรชิงชี่	๑,๔๗๐,๐๐๐
๙.โครงการพัฒนาระบบผลิตบัวบกที่ให้ผลผลิตสารสำคัญต่อพื้นที่สูงไม่มีการปนเปื้อนของโลหะหนักและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพื่อการผลิตบัวบกเกรดพรีเมียมสำหรับใช้ในการแพทย์และเวชสำอาง	๑,๙๔๐,๐๐๐
รวม ๕ หน่วยงาน ๙ โครงการ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๒๐,๑๑๖,๑๐๐
๑๐.โครงการวิจัยและพัฒนาปัญญาประดิษฐ์เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ (กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)	๒,๕๐๕,๐๐๐
๑๑.โครงการป้องกันรักษาป่า พัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียว (กรมป่าไม้)	๑,๖๙๐,๐๐๐
๑๒.โครงการสำรวจและจัดทำข้อมูลพืชสมุนไพร (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช)	๒,๔๙๘,๙๐๐
๑๓.โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรจากป่าชายเลนอย่างยั่งยืน (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)	๑,๓๕๐,๐๐๐
๑๔.โครงการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (กรมป่าไม้)	๓๗๗,๐๐๐
รวม ๕ หน่วยงาน ๕ โครงการ หน่วยงานนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๘,๔๒๐,๙๐๐
รวมงบประมาณหน่วยงานภายในและนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๑๐ หน่วยงาน ๑๔ โครงการ	๒๘,๕๓๗,๐๐๐

๔. ข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรในระยะต่อไป

๑) การพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร: การส่งเสริมเกษตรกรการผลิตวัตถุดิบพืชสมุนไพรในพื้นที่

เป้าหมาย	พื้นที่
- เกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร - กลุ่มเกษตรกร - กลุ่มวิสาหกิจชุมชน - สหกรณ์	- แปลงเกษตรกรพื้นที่ทั่วไปและในเขต ส.ป.ก. - เกษตรในระบบแปลงใหญ่ - พื้นที่เกษตรกรที่ยั่งยืน ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ วนเกษตร
พันธู์ เทคโนโลยีการผลิต วิจัยและพัฒนา	ผลิตสมุนไพรให้ได้มาตรฐานและได้คุณภาพ
- การเพาะชำและผลิตต้นกล้าพันธุ์ - การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมในการผลิต	- GAP เกษตรอินทรีย์ - พิจารณาสารสำคัญ เช่น ฟาทะลายโจร ค่าแลกโตนรวม (Lactone) เช่น สารแอนโดรกราโฟไลด์ (Andrographolide) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖ โดยน้ำหนัก
ส่งเสริม	
- การปลูกพืชสมุนไพรเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมเกษตรรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ - วิจัยพัฒนาพันธุ์พืช เทคโนโลยีการผลิต และการแปรรูป	
หน่วยงานรับผิดชอบ	
หลัก : กษ. (กสก./ส.ป.ก./พต./สป.กษ./กวก./กสส./มกocz./ปศ./สศก./สวก.) สนับสนุน : สธ. ทส. สวทช. วช.	

๒) การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร

เป้าหมาย	สนับสนุนองค์ความรู้
เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เกษตรกรในพื้นที่ ส.ป.ก. อาสาสมัครเกษตรกร (อกม.) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม)	- การผลิตสมุนไพร - ปัจจัยการผลิต เช่น กล้าพันธุ์สมุนไพร ปุ๋ย - เทคโนโลยีการผลิตและแปรรูป - การผลิตสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP - ความรู้การดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น
หน่วยงานรับผิดชอบ	
หลัก : กษ. (กสก./ส.ป.ก./พต./สป.กษ./กวก./กสส./มกocz.) สนับสนุน : สธ. อว. มท.	

๓) การแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

เป้าหมาย	การส่งเสริม
พื้นที่ต้นแบบ ๑๔ จังหวัดเมืองสมุนไพร เชียงราย ปราจีนบุรี สกลนคร สุราษฎร์ธานี อุตรธานี พิษณุโลก อุทัยธานี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สงขลา และจังหวัดใกล้เคียงทั่วประเทศที่เป็นศูนย์แปรรูป	- ฝึกอบรมให้ความรู้ สนับสนุนอุปกรณ์แปรรูปผลผลิตให้แก่ กลุ่มเกษตรกร เช่น ล้างเครื่องสับ หั่น บด อบด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น - ส่งวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ OEM (Original Equipment Manufacturer) - ส่งเสริมและผลักดันเข้าสู่ตลาดวัตถุดิบสมุนไพร
หน่วยงานรับผิดชอบ	
หลัก : กษ. (กสก./ส.ป.ก./กสส./สป.กษ./สวก.) สธ. สนับสนุน : พณ. มท. พน.	

๕. ข้อเสนอแนะแนวทางการขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานต่างๆ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านสมุนไพรตามแผนปฏิบัติการด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมและแปรรูปวัตถุดิบและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดย

เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

- ๑) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเบื้องต้นอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน
- ๒) ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตและแปรรูป
- ๓) ส่งเสริมการซื้อขายที่สามารถสะท้อนกลไกตลาดได้อย่างเหมาะสม ร่วมกับการมีกลไกการรับรองคุณภาพของวัตถุดิบและวัตถุดิบแปรรูปเบื้องต้น

เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

- ๑) มีผลผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของปริมาณผลผลิตรวมจากฐานข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๒) มูลค่าการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓ ของจำนวนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ปี ๒๕๖๕

ตัวชี้วัดผลลัพธ์

- ๑) ในปี ๒๕๗๐ พื้นที่ปลูกสมุนไพรได้มาตรฐาน ไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ ไร่
- ๒) แผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชสมุนไพร ๓๐ พืช
- ๓) กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด อย่างน้อย ๖๐ แห่ง
- ๔) มีการผลิตสมุนไพรครบวงจรเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ในประเทศอย่างน้อย ๕ แห่ง
- ๕) ห้องปฏิบัติการที่ให้บริการตรวจคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรผ่านการรับรองมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕ ในปี ๒๕๗๐ ไม่น้อยกว่า ๘ แห่ง
- ๖) ระบบฐานข้อมูลพืชสมุนไพร อย่างน้อย ๑ ฐาน
- ๗) เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรร้อยละ ๕ จากการส่งเสริมการผลิตสามารถเข้าสู่ระบบตลาดออนไลน์หรือตลาดรับวัตถุดิบสมุนไพรหรือตลาดสมุนไพรชุมชน

ดำเนินการภายใต้ ๔ มาตรการ

- มาตรการที่ ๑ ส่งเสริมการจัดการด้านการผลิตวัตถุดิบคุณภาพในห่วงโซ่อุปทาน
- มาตรการที่ ๒ สนับสนุนการพัฒนา กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่าย
- มาตรการที่ ๓ ยกกระดับคุณภาพวัตถุดิบและส่งเสริมการแปรรูปภายหลังการเก็บเกี่ยวอย่างมีมาตรฐานด้วยเทคโนโลยี
- มาตรการที่ ๔ ส่งเสริมระบบตลาดกลาง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) รวมทั้งเครือข่ายผู้รับซื้อวัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป

แผนงาน/โครงการของหน่วยงานที่สนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านสมุนไพรตาม
แผนปฏิบัติการด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

แผนงาน ๖๖-๗๐	รวมงบประมาณ ๕ ปี (ล้านบาท)
แผนงาน/โครงการ	
๑. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (กสก.)	๓๐๔.๖๐
๒. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพร (กวก.)	๑๗๗.๗๑
๓. โครงการยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดข้างเคียง (สป.กษ.)	๘๑.๐๗
๔. โครงการส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.)	๔๗.๗๒
๕. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) กิจกรรมส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงจากพืชสมุนไพรและพันธุกรรมท้องถิ่นในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ (ส.ป.ก.)	๒๐.๓๘
๖. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ – สมุนไพร : ติดตามประเมินผล (สศก.)	๓๑๘
๗. โครงการส่งเสริมการผลิตและสร้างเครือข่ายการตลาดพืชสมุนไพรในสถาบันเกษตรกร (กสส.)	๒.๒๘
๘. โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร (มกอช.)	๕.๕๐
๙. โครงการพัฒนาระบบและเพิ่มศักยภาพห้องปฏิบัติการทดสอบพืชสมุนไพร ด้านสารตกค้างและเชื้อจุลินทรีย์ (มกอช.)	๕
๑๐. โครงการผลิต raw material สารandrographolide จากฟ้าทะลายโจร (ปศ.)	๒
๑๑. โครงการผลิต raw material สาร curcumin จากขมิ้นชัน (ปศ.)	๒
๑๒. โครงการผลิต raw material สาร CBD จากกัญชง/ กัญชา (ปศ.)	๒
๑๓. โครงการผลิต raw material สาร capsaicin จากพริก (ปศ.)	๒
๑๔. การวิจัยและพัฒนาระบบการเพาะปลูกพืชสมุนไพรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในเชิงพาณิชย์ (ปศ.)	๓
๑๕. การวิจัยและพัฒนาการใช้สมุนไพรในระบบการผลิตปศุสัตว์เพื่อลดการนำเข้าปฏิชีวนะ (ปศ.)	๒
รวม ๘ หน่วยงาน ๑๕ โครงการ	๖๖๐.๔๖

ประเด็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังนี้

ด้านการผลิต

การส่งเสริมการผลิตให้ได้มาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งความพร้อมหน่วยงานในการตรวจรับรองมาตรฐานยังไม่เพียงพอ (หน่วยงานรับผิดชอบ : กสก./มกอช./กวก.)

ด้านข้อมูล

๑) แผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร มีความจำเป็นมากเพื่อช่วยให้รู้พื้นที่ความเหมาะสมในการผลิตสมุนไพรเพื่อให้ได้คุณภาพ (ปัจจุบัน มีแผนที่ความเหมาะสมจำนวน ๒๔ ชนิด) (หน่วยงานรับผิดชอบ : พด.)

๒) การจัดทำฐานข้อมูลพืชสมุนไพร และภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ในประเทศไทย (หน่วยงานรับผิดชอบ : สป.กษ./กสก./กวก./พด./ส.ป.ก./กสส./สศก.)

๓) การจัดทำข้อมูลต้นทุนการผลิตพืชสมุนไพรเพื่อใช้ส่งเสริมเกษตรกร (พืชสมุนไพรไม่จัดเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก) (หน่วยงานรับผิดชอบ : สศก./กสก./กวก.)

ด้านบุคลากร

บุคลากรในการส่งเสริมและการให้บริการในการขอรับรองมาตรฐานไม่เพียงพอ (หน่วยงานรับผิดชอบ : กวก./มกอช.)

ห้องปฏิบัติการ

ไม่มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรองมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕ ให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ (หน่วยงานรับผิดชอบ : กวก.)

ด้านงานวิจัย

๑) งานวิจัยเพื่อรองรับการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรมีน้อย (หน่วยงานรับผิดชอบ : สวก./ กวก./พด.)

๒) งานวิจัยการใช้สมุนไพรในอาหารสัตว์มีน้อย (หน่วยงานรับผิดชอบ : ปศ./สวก.)

๓) ขาดการจัดเก็บข้อมูลการใช้สมุนไพรในอาหารสัตว์อย่างเป็นระบบ (หน่วยงานรับผิดชอบ : ปศ.)

ด้านการตลาด

๑) ภาครัฐให้ความสำคัญในการส่งเสริมระบบตลาดกลาง ตลาดอิเล็กทรอนิกส์ และตลาดชุมชนน้อย (หน่วยงานรับผิดชอบ : กสก./ส.ป.ก./มกอช./อ.ต.ก.)

๒) ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมศักยภาพการผลิตและแปรรูปสมุนไพรของกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์ (หน่วยงานรับผิดชอบ : กสก./กวก./ส.ป.ก./กสส./สพ.กษ.)

๓) ไม่มีการส่งเสริมระบบการตรวจสอบย้อนกลับอย่างจริงจัง (หน่วยงานรับผิดชอบ : มกอช./กวก./กสก.)

เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนด้านวัตถุดิบสมุนไพรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ในระยะเวลาที่เหลืออยู่ และสนับสนุนเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ในระยะต่อไป

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

๑. ส่งเสริมการผลิตสมุนไพร Product Champion ๑๒ ชนิด ให้ได้คุณภาพมาตรฐาน โดยมอบหมายสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานกลาง ร่วมกับ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และกรมพัฒนาที่ดิน

๒. มอบหมายกรมพัฒนาที่ดินจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) ให้ครอบคลุมชนิดพืช Product Champion ทั้ง ๑๒ ชนิด

๓. มอบหมายกรมวิชาการเกษตรดำเนินการพัฒนาห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน (ISO ๑๗๐๒๕) เพื่อรองรับการให้บริการการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร

๔. มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมปศุสัตว์ ร่วมจัดทำระบบฐานข้อมูลสมุนไพร โดยมีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานกลางในการจัดทำระบบฐานข้อมูลสมุนไพร

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๑. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (นางสาวกุลวรา โชติพันธ์โสภณ) ให้ข้อมูลว่า สวก. ได้ให้ทุนวิจัย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่องสมุนไพร จำนวน ๑๐๐ ล้านบาท อนุมัติงบประมาณแล้ว ๓๖ โครงการ คิดเป็นงบประมาณ ๗๑.๒๘ ล้านบาท และคาดว่าจะอนุมัติงบประมาณทั้งหมดได้ภายในปี ๒๕๖๕ ซึ่งจะประสานส่งข้อมูลล่าสุดให้ กนท. ต่อไป

๒. เลขธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติให้ข้อมูลว่าข้อมูลศีกษาวิจัยสมุนไพรที่ใช้ในการกำหนดเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติที่ดีสำหรับฟาร์ม GAP เพื่อให้ได้สมุนไพรที่ปลอดภัยและมีสารสำคัญที่มีคุณภาพ ปัจจุบัน มกอช. มีข้อมูลและอยู่ระหว่างจัดทำเป็นแนวปฏิบัติ ๔ ชนิด คือ ฟักทะลายโจร กระจ่างดำ ขมิ้นชัน และไพร จึงต้องการให้มีการสนับสนุนแผนงานโครงการวิจัยเพื่อเป็นข้อมูลการจัดทำคู่มือ Product Champion ให้ครบทั้ง ๑๒ ชนิด และมีแนวปฏิบัติที่ดี มีข้อมูลด้านพื้นที่ วิธีปลูก วิธีเก็บเกี่ยว ระยะเก็บเกี่ยว เพื่อให้เกษตรกรทราบว่า จะต้องทำอย่างไรสมุนไพรจึงสามารถให้สารสำคัญได้ในปริมาณสูงตรงต่อความต้องการของตลาด และให้ข้อสังเกตว่า ไม่ได้นำปริมาณสารสำคัญเป็นเกณฑ์กำหนดในมาตรฐาน เพราะจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกร ถ้าผู้ซื้อตั้งเกณฑ์ตรวจสอบปริมาณสารสำคัญ แต่ใช้การกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ดีทำให้เกิดสารสำคัญที่เกี่ยวข้องก็สามารถชี้แจงผู้รับซื้อได้ว่า ถ้าเกษตรกรทำการเกษตรตามคู่มือจะสามารถตอบต่อผู้ซื้อได้ว่าสินค้ามีสารสำคัญในปริมาณที่ตรงกับที่ตลาดต้องการ

๓. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสำราญ สาราบรรณ์) ให้ข้อมูลว่าการทำวิจัยเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อสารสำคัญของ Product Champion ๑๒ ชนิด ซึ่งกรมวิชาการเกษตรร่วมดำเนินการกับ สวก. ได้มีข้อมูลงานวิจัยแล้ว และ สวก. ได้มีแนวทางการสนับสนุนทุนวิจัยด้านการจัดทำมาตรฐานไว้แล้ว และปัจจุบันการจัดทำมาตรฐาน GAP ของไทย ยังไม่รวมถึงสารสำคัญของสมุนไพร เนื่องจากกระทบต่อผู้ผลิต ซึ่งปัจจุบันในเรื่องสมุนไพรใช้มาตรฐาน GAP ทั่วไป และวิธีปฏิบัติที่ดีในการรับรองเท่านั้น

๔. เลขธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เห็นควรให้เพิ่มกรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมดำเนินการในข้อเสนอเพื่อพิจารณาข้อที่ ๑

๕. รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร (นางสาวอิงอร ปัญญากิจ) ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่ากรมวิชาการเกษตรอยู่ระหว่างการดำเนินการวิเคราะห์สารสำคัญที่อยู่ในพืชสมุนไพร แต่เนื่องจากกรมวิชาการเกษตรยังไม่ได้พัฒนาในเครื่องมือในส่วนห้องปฏิบัติการ เพราะเดิมห้องปฏิบัติการใช้วิเคราะห์ในเรื่องดินน้ำพืช ปุ๋ย และสารตกค้าง ดังนั้นการดำเนินการวิจัยวิเคราะห์สารสำคัญที่อยู่ในพืชสมุนไพร อาจต้องใช้เวลา และคำนึงในด้านงบประมาณด้วย

มติที่ประชุม

มอบหมายรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสำราญ สาราบรรณ์) เป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานกลาง ร่วมกับ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์และสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตรร่วมกันจัดทำมาตรฐานที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลการศีกษาวิจัยและส่งเสริมการผลิตสมุนไพร Product Champion ๑๒ ชนิด เพื่อให้ได้วิธีการปลูกสมุนไพรที่มีสารสำคัญปริมาณสูงตามความต้องการตลาด

๒. มอบหมายกรมพัฒนาที่ดินจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) ให้ครอบคลุมชนิดพืช Product Champion ทั้ง ๑๒ ชนิด

๓. มอบหมายกรมวิชาการเกษตรดำเนินการพัฒนาห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน (ISO ๑๗๐๒๕) เพื่อรองรับการให้บริการการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร

๔. มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมปศุสัตว์ ร่วมจัดทำระบบฐานข้อมูลสมุนไพร โดยมีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานกลางในการจัดทำระบบฐานข้อมูลสมุนไพร

• **กัญชง กัญชา และกระท่อม (กรมวิชาการเกษตร)**

รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร (นางสาวอิงอร ปัญญากิจ) นำเสนอการส่งเสริม สนับสนุนการปลูกพืชเศรษฐกิจใหม่ โดยเฉพาะ กัญชง กัญชา และกระท่อม เพื่อส่งเสริมการผลิตและสร้างรายได้ จากผลิตพืชแห่งอนาคต ดังนี้

๑. การผลิตพันธุ์กัญชง กัญชา และกระท่อม เพื่อส่งเสริมการผลิตให้กับเกษตรกร

๑.๑ กัญชง – กัญชา (๒๕๖๔ – ๒๕๖๗) มีความพร้อมในการเตรียมงานวิจัย ดังนี้

๑) แหล่งที่มาของเงิน

๑.๑) เงินรายได้จากงานวิจัยของกรมวิชาการเกษตร (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔) จำนวน ๒๑,๒๔๑,๘๙๓ บาท (รวมครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง)

๑.๒) งบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๒๘,๘๐๐,๕๐๐ บาท (รวมครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง)

๒) แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการศึกษา

๒.๑) พันธุ์พื้นเมืองจากการสำรวจ รวบรวมพันธุ์ในประเทศไทย

๒.๒) หน่วยราชการ และสถาบันการศึกษา

๒.๓) พันธุ์การค้าจากต่างประเทศ

๒.๔) ของกลางที่จับยึดได้ ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๓) สถานที่ในการวิจัย

๓.๑) สำนักเทคโนโลยีชีวภาพของกรมวิชาการเกษตร ที่กรุงเทพมหานคร

๓.๒) ศูนย์วิจัยพืชสวน จ.เชียงราย

๓.๓) โครงการความร่วมมือกับสถาบันกัญชาทางการแพทย์ และ iMobile Stadium จ.บุรีรัมย์
สิ่งที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินงานวิจัยทั้ง ๓ แห่งเมื่อสิ้นสุดปี ๒๕๖๗ คือ

(๑) Data catalog ของกัญชาและกัญชงในประเทศไทย

(๒) ข้อมูลพันธุกรรม/DNA barcode ของกัญชาในประเทศไทยและที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ

(๓) พันธุ์กัญชาที่มีสารสำคัญสูง

(๔) เทคโนโลยีการผลิตและการขยายพันธุ์กัญชา

(๕) เทคโนโลยีการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

๔) ผลการดำเนินงาน ปี ๒๕๖๔

๔.๑) รวบรวม ศึกษา และขยายพันธุ์ กัญชาพันธุ์พื้นเมืองของไทย และพันธุ์การค้าจากต่างประเทศรวม พร้อมทั้งจะผลิตต้นพันธุ์เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรนำไปปลูกได้อย่างเพียงพอ

๔.๒) จัดทำคู่มือการปลูกพืชสกุลกัญชา

๔.๓) จัดทำแผนที่ความเหมาะสมการปลูกพืชสกุลกัญชาในแปลงปลูกของประเทศไทย

๔.๔) ทดสอบพันธุ์กัญชงที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ของประเทศไทย

๔.๕) สนับสนุนการนำพันธุ์กัญชา กัญชง มาแจ้งขึ้นทะเบียนพันธุ์ ตาม พรบ.พันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘

๔.๖) จัดทำรายละเอียดการตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์ของพืชสกุลแคนาปีสที่ขอจดทะเบียน

เป็นพันธุ์พืชใหม่

๔.๗) รับรองแหล่งผลิตกัญชา กัญชง (GAP/Organic)

๕) การขยายผล

๕.๑) ทดสอบแหล่งผลิตเมล็ด และศูนย์เรียนรู้การปลูกกัญชงในหน่วยงานสังกัดกรมวิชาการเกษตร จำนวน ๓๗ แห่ง ได้รับอนุญาตจาก อย. แล้ว ๒๖ แห่ง

๕.๒) ร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้สมาชิกสหกรณ์จำนวน ๖ กลุ่ม ปลูกเพื่อการค้า

(๑) เกษตรกรได้รับอนุญาตจาก อย. ๒๐ ราย

(๒) กรมวิชาการเกษตรอยู่ระหว่างการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและสื่อการสอน

๑.๒ กระท่อม ดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาพันธุ์และเทคโนโลยีการผลิตพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ (๒๕๖๕ – ๒๕๖๗) มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑) รวบรวมพันธุ์ดีจากแหล่งปลูกต่างๆ ในประเทศ

๒) คัดพันธุ์ดี ที่มีสารสำคัญสูง (Mitragynine)

๓) พัฒนาเทคโนโลยีการปลูก/การขยายพันธุ์/การให้ปุ๋ย/การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

๔) เก็บรวบรวมแหล่งเชื้อพันธุกรรมพืชกระท่อม ปลูกไว้ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รวมทั้งร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ พัฒนาเอกสารองค์ความรู้การปลูกกระท่อมเบื้องต้น (โดยได้จัดส่งข้อมูลให้แก่กรมส่งเสริมการเกษตรจัดทำ ซึ่งอยู่ระหว่างการตีพิมพ์ คาดว่าจะเผยแพร่ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๕) มีรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอำพันธ์ เวฬุตันติ) เป็นประธานในการจัดทำ

๒. ข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมการปลูก กัญชง กัญชา และกระท่อม

๒.๑ การส่งเสริมและสนับสนุนปลูกพืชสกุลกัญชา และกระท่อม สำหรับการแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนปัจจุบัน

๒.๒ การส่งเสริมและสนับสนุนปลูกพืชสกุลกัญชา และกระท่อม สำหรับอุตสาหกรรมอาหารเสริมสุขภาพ เครื่องสำอางค์/เวชสำอางค์ อุตสาหกรรมยา อาหาร และผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับสัตว์

๒.๓ การเตรียมสายพันธุ์และเทคโนโลยีการปลูกเพื่อรองรับความต้องการของเกษตรกร

๒.๔ เตรียมความพร้อมในการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูก และการดูแลรักษา กัญชา กัญชง และกระท่อม ให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้นำกลุ่มเกษตรกร

๒.๕ ควรกำหนดมาตรฐานพืชสกุลกัญชา และกระท่อม เป็นตามมาตรฐานสินค้าเกษตรเป็นการเฉพาะ และให้การรับรองมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้นำไปใช้

๓. ข้อเสนอแนะทางการขอรับสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานต่างๆ

ประเด็นขอรับการสนับสนุน	หน่วยงาน
การสร้างกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจ และเครือข่าย	กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
การสร้างความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โรงงานต่างๆ มหาวิทยาลัย และกรมการค้าต่างประเทศ
การต่อยอดงานวิจัยและการตลาดจากต่างประเทศ	สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) และสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

• **กัญชา กัญชา และกระท่อม (กรมส่งเสริมการเกษตร)**

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร นำเสนอการส่งเสริม สนับสนุนการปลูกพืชเศรษฐกิจใหม่ โดยเฉพาะ กัญชา กัญชา และกระท่อม เพื่อส่งเสริมการผลิตและสร้างรายได้ จากผลิตพืชแห่งอนาคต ดังนี้

๑. นโยบายและแนวทางการส่งเสริม

การสนับสนุนการปลูกกัญชา กัญชา และกระท่อม เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๑) นโยบายของรัฐบาล

๑.๑) สนับสนุนให้เกษตรกรมีรายได้จากการผลิต และจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ

๑.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ

๑.๓) กฎหมายได้อนุญาตให้ประชาชน วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์การเกษตร สามารถขออนุญาตผลิตกัญชา กัญชา และกระท่อมได้

๒) นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๑) ส่งเสริมสนับสนุนการปลูกพืชเศรษฐกิจใหม่โดยเฉพาะกัญชา กัญชา และกระท่อม เพื่อส่งเสริมการผลิตและสร้างรายได้ จากการผลิตพืชแห่งอนาคต (Future Crop)

๒.๒) พัฒนาเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการเกษตรให้มีความรู้ความเข้าใจในทุกมิติ ตั้งแต่การปลูกให้ได้คุณภาพ จนถึงกฎหมายข้อระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างโอกาสทางอาชีพและรายได้ที่มั่นคง

๒. การขออนุญาตปลูกพืชยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ และประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการผลิตกัญชา กัญชา และกระท่อม มีเงื่อนไขการดำเนินการ ดังนี้

๑) กัญชา

ผู้มีสิทธิ์ขออนุญาต

(๑) หน่วยงานของรัฐ หรือสภาเกษตรกรไทย

(๒) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีการศึกษาวิจัย จัดการเรียน การสอนทางการแพทย์ หรือเภสัชศาสตร์

(๓) ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม เภสัชกรรม แพทย์แผนไทย

(๔) วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคม สหกรณ์การเกษตร ซึ่งดำเนินการภายใต้ความร่วมมือและกำกับดูแลขอ ข้อ (๑) และ (๒)

วัตถุประสงค์

(๑) ประโยชน์ทางการแพทย์ การรักษาผู้ป่วย

(๒) การศึกษาวิจัยและพัฒนา

(๓) ประโยชน์ของทางราชการ

สถานที่ยื่นคำขอ

(๑) กรุงเทพมหานคร : กองควบคุมวัตถุเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา)

(๒) จังหวัดอื่นๆ : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

๒) กัญชง

ผู้มีสิทธิ์ขออนุญาต

- (๑) บุคคลธรรมดา
- (๒) นิติบุคคลสัญชาติไทย
- (๓) วิสาหกิจชุมชน ไม่เป็นนิติบุคคล
- (๔) หน่วยงานภาครัฐ

วัตถุประสงค์

- (๑) การกิจของหน่วยงานรัฐ
- (๒) ใช้ประโยชน์จากเส้นใย ครอบครัวยุติไม่เกิน ๑ ไร่
- (๓) เชิงพาณิชย์/อุตสาหกรรม
- (๔) ทางการแพทย์
- (๕) ศึกษาวิจัย ปรับปรุงพันธุ์
- (๖) ผลิตเมล็ดพันธุ์รับรอง

สถานที่ยื่นคำขอ

- (๑) กรุงเทพมหานคร : กองควบคุมวัตถุเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา)
- (๒) จังหวัดอื่นๆ : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

๓) กระท่อม

อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ โดยมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔ ขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ..... โดยเฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตปลูก นำเข้า และส่งออกเชิงอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ บทลงโทษต่างๆ

ทั้งนี้ การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชา กัญชง และกระท่อม ของกรมส่งเสริมการเกษตร (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕) ดังนี้

(๑) กัญชา มีวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาให้ผลิตกัญชาได้ และมาเพิ่มประเภทกิจการในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน แล้วจำนวน ๑๕๔ แห่ง เป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนการผลิตกัญชา จำนวน ๕ เครือข่าย

(๒) กัญชง มีวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาให้ผลิตกัญชง และมาเพิ่มประเภทกิจการในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๘๗ แห่ง เป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนการผลิตกัญชง จำนวน ๔ เครือข่าย

(๓) กระท่อม มีวิสาหกิจชุมชนประกอบกิจการเกี่ยวกับกระท่อม จำนวน ๑๕๗ แห่ง และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผลิตกระท่อม ๒ แห่ง

๓. แนวทางการขึ้นทะเบียนเกษตรกรกัญชา กัญชง กระเทียม

๑) เงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนผู้ปลูก กัญชา กัญชง และกระเทียม

๑.๑) รูปแบบการปลูกกลางแจ้ง

ชนิดพืช	กิจกรรมการเกษตร	พื้นที่ปลูก	จำนวนต้น
กัญชา	สมุนไพรร	บนเนื้อที่ตั้งแต่ ๓๐ ตารางเมตร ขึ้นไป	ไม่น้อยกว่า ๖ ต้น
กัญชง	สมุนไพรร	บนเนื้อที่ตั้งแต่ ๓๐ ตารางเมตร ขึ้นไป	ไม่น้อยกว่า ๖ ต้น
	พืชไร่ (เส้นใย)	บนเนื้อที่ตั้งแต่ ๑ ไร่ ขึ้นไป	ไม่ระบุ
กระเทียม	สมุนไพรร	บนเนื้อที่ตั้งแต่ ๑ งาน ขึ้นไป	ไม่น้อยกว่า ๒๐ ต้น

๑.๒) รูปแบบการปลูกพืชในโรงเรือน

ชนิดพืช	กิจกรรมการเกษตร	พื้นที่ปลูก	จำนวนต้น
กัญชา	สมุนไพรร	บนเนื้อที่ตั้งแต่ ๓๐ ตารางเมตร ขึ้นไป	ไม่ระบุ
กัญชง	สมุนไพรร	บนเนื้อที่ตั้งแต่ ๓๐ ตารางเมตร ขึ้นไป	ไม่ระบุ

๒) กรอบระยะเวลาการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

	กัญชา	กัญชง	กระเทียม
การขึ้นทะเบียน/ ปรับปรุงข้อมูล	หลังปลูก ๑๕ วัน	หลังปลูก ๑๕ วัน	หลังปลูกแล้วไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ถ้ายืนต้นอยู่ให้ปรับปรุงทุกปี
การตรวจสอบ ข้อมูล/พื้นที่	หลังแจ้งขึ้นทะเบียน และก่อนเก็บเกี่ยว	หลังแจ้งขึ้นทะเบียน และก่อนเก็บเกี่ยว	หลังแจ้งขึ้นทะเบียน จนถึง ๖๐ วัน
การปรับสมุด ทะเบียนเกษตรกร	ตลอดปี	ตลอดปี	ตลอดปี

๓) การผลิตพันธุ์กระเทียมเพื่อส่งเสริมการผลิตให้กับเกษตรกร

๓.๑) กรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดทำโครงการผลิตและขยายพันธุ์ต้นกล้ากระเทียมพันธุ์ดี เป้าหมายการผลิต ๒๑๐,๐๐๐ ต้น โดยมีเป้าหมายการสนับสนุน ดังนี้

(๑) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน ๗๙,๓๘๐ ต้น

(๒) สนับสนุนผ่านจุดบริการพืชพันธุ์ Doae สมาชิก วสช./YSF/SF/อกม./หน่วยงานราชการฯ จำนวน ๑๓๐,๖๒๐ ต้น

ปัจจุบัน แจกจ่ายแล้ว ๖๑,๐๒๘ ต้น (ร้อยละ ๒๙.๐๖) คงเหลือ ๑๔๘,๙๗๒ ต้น (ร้อยละ ๗๐.๙๔) ซึ่งกำหนดส่งมอบแล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๕

๓.๒) สำนักงาน ป.ป.ส. ได้สนับสนุนงบประมาณดำเนินการศึกษาการขยายพันธุ์และส่งเสริมพืชกระเทียมพันธุ์ดีสู่พืชเศรษฐกิจ (เพิ่มเติม) โดยดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีเป้าหมายในการผลิตต้นกล้ากระเทียม จำนวน ๙๐,๐๐๐ ต้น

๔. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปลูกกัญชา กัญชง กระเทียม

๑) รวบรวมองค์ความรู้ เทคโนโลยี และงานวิจัยการด้านผลิตกัญชง กัญชา และกระเทียม เพื่อเป็นคลังความรู้ให้เกษตรกรได้ศึกษาเป็นแนวทางในการผลิตให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ตามความต้องการของตลาด

๒) ถ่ายทอดความรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่เกษตรกร ทั้งในด้านการผลิต การตลาด เทคโนโลยี รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรในการผลิตกัญชา กัญชง และกระเทียม

๓) ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตวัตถุดิบแบบอินทรีย์หรือระบบรับรองกระบวนการผลิตอื่น ๆ (GAP/ GACP/ PGS) และมาตรฐานสินค้า เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ปลอดภัย เพื่อส่งต่อภาคอุตสาหกรรม

๔) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน รวมถึงส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต การตลาด เพื่อสร้างความเข้มแข็งและสร้างอำนาจการต่อรอง

๕) ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์อย่างง่ายจากกล้วยา กัญชง และกระท่อม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรให้คุ้มค่า

๕. ข้อเสนอแนวทางการขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานต่างๆ

ประเด็น	ประเด็นขอรับการสนับสนุน	หน่วยงาน
๑. ด้านการวิจัย	เร่งรัดการศึกษาวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เช่น วิจัยสายพันธุ์สมุนไพรที่ดี แผนที่เหมาะสมของที่ดิน แนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เพื่อให้ได้สมุนไพรที่มีคุณภาพ ตลอดจนการแปรรูปเบื้องต้นสำหรับเกษตรกร	- กรมวิชาการเกษตร - กรมพัฒนาที่ดิน - สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) - สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ - สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง - สำนักงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
๒. ด้านกฎหมาย	ผลักดันให้มีการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบให้มีความชัดเจน เพื่อลดความซ้ำซ้อนและป้องกันปัญหาในด้านการผลิต ด้านการแปรรูป รวมถึงด้านการตลาด ทั้งในและต่างประเทศ	- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด - กรมวิชาการเกษตร

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

๑. มอบหมายกรมวิชาการเกษตร ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกกัญชง กัญชาและกระท่อม และข้อเสนอแนวทางการขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานต่างๆ

๒. มอบหมายกรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปลูกกัญชง กัญชาและกระท่อม และข้อเสนอแนวทางการขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานต่างๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๑. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรให้ข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรปัจจุบัน ดังนี้

๑.๑ การขึ้นทะเบียนเกษตรกรมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อมูลว่าประเทศไทยมีพื้นที่เกษตรกรรมเท่าไร ในพื้นที่เกษตรกรรมนั้นทำกิจกรรมการเกษตร พืช สัตว์ ประมง ปศุสัตว์อะไรบ้าง จำนวนแหล่งน้ำ เงินทุนหนี้สิน รายได้ฯ เพื่อนำข้อมูลไว้ประเมินผลผลิตสินค้าเกษตรชนิดต่างๆ ของประเทศไทย และเมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องช่วยเหลือเยียวยาในโครงการของภาครัฐ หน่วยงานเจ้าของโครงการก็ได้นำบัญชีทะเบียนเกษตรกรไปใช้ประโยชน์ในการช่วยเหลือเยียวยาต่อไป

๑.๒ การขึ้นทะเบียนของกัญชา กัญชง และกระท่อม พิจารณาจากพื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตรนำมาขึ้นทะเบียน โดยกัญชาจัดเป็นเป็นประเภทพืชสวนเพราะสามารถปลูกได้ในโรงเรือนขนาดพื้นที่เป็นตารางเมตร กัญชงจัดเป็นประเภทพืชสวนถ้าปลูกในพื้นที่ ๓๐ ตารางเมตรขึ้นไป แต่ถ้าปลูกในลักษณะเส้นใยจะจัดเป็นประเภทพืชไร่ ในขณะที่กระท่อมจะจัดเป็นประเภทไม้ยืนต้นหรือไม้ผล ทั้งนี้ประธานได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดนิยามการจัดประเภทของกัญชา กัญชง กระท่อมให้ชัดเจน

๒. เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรแสดงความเห็นเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่มีการขึ้นทะเบียนตาม พ.ร.บ. เศรษฐกิจการเกษตรมีวัตถุประสงค์การขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพื่อดู demand supply สินค้าเกษตร แต่ในภาวะปัจจุบันที่เกิดผลกระทบต่างๆ ทำให้ต้องมีการเยียวยาเกษตรกร และต้องใช้ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรเพื่อใช้เป็นข้อมูลเยียวยาทำให้เกิดอุปสรรคปัญหาบ้าง แต่ก็สามารถแก้ไขได้ โดยในการดำเนินงานต่อไปที่จะขึ้นทะเบียนเกษตรกรจะต้องมีข้อมูลที่ครอบคลุมสำหรับใช้เยียวยาเกษตรกร มีการกำหนดนิยามให้ชัดเจน เพื่อใช้ข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

๓. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ให้ข้อมูลต่อประเด็นที่กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมวิชาการเกษตรเสนอให้ทำมาตรฐานเฉพาะสำหรับกล้วยฯ กล้วยฯ กระเทียม โดยเน้นเรื่องมาตรฐาน GAP ซึ่งได้ดำเนินการด้านกฎหมาย ทำเรื่องหรือไปที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และได้คำตอบว่าในเชิงกฎหมายอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. มาตรฐานสินค้าเกษตร (ทำเป็นมาตรฐานเฉพาะไม่ได้) ทำให้ขณะนั้นต้องดำเนินการโดยใช้มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพรทั่วไปในการรับรอง กล้วยฯ กล้วยฯ และกระเทียม ไปพลางก่อน แต่ปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดจึงจะดำเนินการหรือกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอีกครั้ง เกี่ยวกับการออกมาตรฐานหรือคู่มือแนวปฏิบัติเฉพาะของกล้วยฯ กล้วยฯ และกระเทียม และจะดำเนินการร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมวิชาการเกษตรในเรื่องของข้อมูลการศึกษาวิจัยรวมทั้งพิจารณาว่ามีข้อมูลศึกษาวิจัยครบถ้วนพอที่จะนำไปกำหนดเป็นเกณฑ์ปฏิบัติสำหรับ GAP เฉพาะเรื่องหรือไม่

๔. รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร (นางสาวอิงอร ปัญญากิจ) เสนอความคิดเห็นให้กรมส่งเสริมการเกษตรในการจัดกลุ่มกล้วยฯ กล้วยฯ สามารถจัดกลุ่มตามพื้นที่ปลูก ในโรงเรือนเป็นพืชสวน ส่วนแปลงใหญ่เป็นพืชไร่ ในขณะที่กระเทียมจัดเป็นพืชสวน

๕. ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายพีรพันธ์ คอทอง) ให้ความคิดเห็นว่า พืชสมุนไพร กล้วยฯ กล้วยฯ และกระเทียม ควรจะมีการศึกษาวิจัยการลงทุนและผลตอบแทนของการลงทุนภายใต้การปฏิบัติหรือภายใต้มาตรฐานการปลูกที่ให้สารสำคัญสูง รวมทั้งการส่งเสริมการปลูก เพราะว่ามีบทเรียนจากเรื่องของระบบ GAP พืชหลายชนิด ว่าเกษตรกรให้ความสนใจที่จะเข้าสู่มาตรฐานน้อยมาก เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้กำไร ไม่มีเงินลงทุนที่จะมาปฏิบัติตามมาตรฐาน ดังนั้นควรมีการวิจัยจะสร้างความเชื่อมั่นให้เกษตรกร เนื่องจากการก้าวข้ามการปลูกทั่วไปให้เป็นสินค้ามาตรฐานต้องใช้ระยะเวลา ดังนั้นเกษตรกรต้องมีกระแสเงินสดเพียงพอในการก้าวข้ามทั้งระยะสั้น กลาง ยาว ต่อไป

มติที่ประชุม

มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อคิดเห็นในที่ประชุมไปดำเนินการ และมอบหมายให้รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอำพนันท์ เวฬุตตันติ) เป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑. กรมวิชาการเกษตร ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกกล้วยฯ กล้วยฯ และกระเทียม และข้อเสนอแนวทางการขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานต่างๆ

๒. กรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปลูกกล้วยฯ กล้วยฯ และกระเทียม และข้อเสนอแนวทางการขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานต่างๆ

● แผลงเศรษฐกิจ

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร นำเสนอการส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจให้เป็นสินค้าเกษตรทางเลือกเพื่อสร้างรายได้ใหม่ให้เกษตรกร เนื่องจากแมลงเศรษฐกิจเป็นสินค้าที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพทั้งเป็นแหล่งพลังงานและเป็นแหล่งโปรตีน จนได้รับการขนานนามว่าเป็น Future Food นอกจากนี้แมลงบางชนิดยังเป็นวัตถุดิบตั้งต้นที่สำคัญในภาคอุตสาหกรรมสีและแลคเกอร์ที่ไม่สามารถใช้วัตถุดิบอื่นมาทดแทนได้ ประเทศไทยมีศักยภาพในการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ เนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศร้อนชื้น เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของแมลงได้เป็นอย่างดี และมีแหล่งที่อาหารที่หลากหลายกระจายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย แมลงเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง ครั่ง และจิ้งหรีด โดยในประเทศไทย มีเกษตรกรผู้เลี้ยงแมลงเศรษฐกิจประมาณ ๖๙,๑๗๖ ครัวเรือน เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ คิดเป็นมูลค่ากว่า ๗,๐๐๐ ล้านบาท โดยมีข้อมูลทางด้านเกษตรของแมลงเศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนี้

๑. สถานการณ์การผลิตแมลงเศรษฐกิจที่สำคัญและแนวโน้มในอนาคต

๑.๑ ผึ้งพันธุ์

ในปี ๒๕๖๔/๖๕ มีเกษตรกรเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ๑,๔๖๑ ราย มีรังผึ้ง ประมาณ ๔๓๒,๔๗๔ รัง ผลผลิตน้ำผึ้งประมาณ ๑๓,๐๐๐ ตัน รายได้จากการขายน้ำผึ้งของเกษตรกร ประมาณ ๑,๖๐๐ ล้านบาท (ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์จากผึ้งชนิดอื่นๆ) ประเทศไทยมีปริมาณผลผลิตน้ำผึ้งได้เป็นอันดับ ๒ ของอาเซียน และเป็นอันดับ ๓๖ ของโลก ในปีการผลิต ๒๕๖๔ ประเทศไทยส่งออกน้ำผึ้ง จำนวน ๑๐,๓๑๔ ตัน มูลค่าการส่งออก ๗๐๖ ล้านบาท ประเทศส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ไต้หวัน อินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา สาธารณรัฐประชาชนจีน ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น การบริโภคน้ำผึ้งภายในประเทศมีปริมาณสูงขึ้น เนื่องจากผลิตภัณฑ์ผึ้งเป็นอาหารเพื่อสุขภาพและความงาม และเป็นที่นิยมของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก จังหวัดที่มีการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากที่สุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน น่าน แพร่ พะเยา อุดรดิตถ์ โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผึ้งพันธุ์ ได้แก่ น้ำผึ้ง เกสรผึ้ง ไขผึ้ง และนมผึ้ง

๑.๒ ผึ้งโพรง

ผึ้งโพรง เป็นผึ้งพื้นเมืองของไทยที่พบได้ทุกภูมิภาคของประเทศ และจะพบมากที่สุดในพื้นที่ภาคใต้ เนื่องจากมีแหล่งอาหารผึ้งหลากหลายและมีธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งโพรง ๓๐,๐๖๓ ราย รังผึ้งโพรงประมาณ ๑๘๒,๕๓๕ รัง ปริมาณผลผลิต ประมาณ ๑,๒๐๐ ตัน ราคาขายกิโลกรัมละ ๕๐๐ บาท รายได้จากการขายครั้งเดียวของเกษตรกร ประมาณ ๕๑๑ ล้านบาท น้ำผึ้งจากผึ้งโพรงเป็นที่นิยมมากของผู้บริโภคในพื้นที่ภาคใต้ เนื่องจากเชื่อมั่นในคุณภาพของน้ำผึ้งและมีความหอมของน้ำผึ้งที่มีความเฉพาะตัว เกษตรกรจึงมีรายได้หมุนเวียนในท้องถิ่นจากการเลี้ยงผึ้งโพรงเป็นอย่างดี และลงทุนไม่สูงมาก อาชีพการเลี้ยงผึ้งโพรงจึงเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก และมีจำนวนเกษตรกรสนใจเลี้ยงผึ้งจากทั่วประเทศเพิ่มมากขึ้นทุกปี จังหวัดที่มีการเลี้ยงผึ้งโพรงมากที่สุด ได้แก่ นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ตรัง กระบี่ โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผึ้งโพรง ได้แก่ น้ำผึ้งโพรง รวงน้ำผึ้ง (Honey comb) และไขผึ้ง (Beewax) ซึ่งเป็นไขผึ้งบริสุทธิ์จากธรรมชาตินำมาทำเครื่องสำอางค์

๑.๓ ชันโรง

ชันโรง เป็นแมลงจำพวกผึ้งที่มีขนาดเล็กแต่ไม่มีเหล็กใน พบได้ทุกภูมิภาคของประเทศ เป็นแมลงช่วยผสมเกสรในพืชผลทางการเกษตรและให้ผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ได้แก่ น้ำผึ้งชันโรง พรอพอลิส เกษตรกรผู้เลี้ยงชันโรง ๓,๘๘๑ ราย รังชันโรงประมาณ ๒๗,๘๒๙ รัง ปริมาณผลผลิต ประมาณ ๘.๓๔ ตัน ราคาขายกิโลกรัมละ ๑,๕๐๐ บาท รายได้จากการขายน้ำผึ้งชันโรงของเกษตรกร ประมาณ ๑๒.๕๑ ล้านบาท น้ำผึ้งและพรอพอลิสจากชันโรง มีคุณสมบัติทางยาและมีสาร Anti-oxidant ที่สามารถยับยั้งเชื้อโรคได้ จึงเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก จังหวัดที่มีการเลี้ยงชันโรงมากที่สุด ได้แก่ จันทบุรี ตราด นครศรีธรรมราช ยะลา นราธิวาส โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้จากชันโรง ได้แก่ น้ำผึ้งชันโรง พรอพอลิสสกัด ก้อนพรอพอลิส เป็นต้น

๑.๔ จิ้งหรีด

มีเกษตรกรผู้เลี้ยงจิ้งหรีด ๒๘,๖๔๘ ราย มีบ่อเลี้ยงจิ้งหรีด ๓๒๓,๖๕๑ บ่อ ปริมาณผลผลิตจิ้งหรีด ประมาณ ๒๕,๗๗๔ ตัน รายได้จากการขายจิ้งหรีดของเกษตรกร ประมาณ ๒,๖๐๐ ล้านบาท ราคาขายของเกษตรกร อยู่ที่ประมาณกิโลกรัมละ ๑๐๐ บาท จิ้งหรีดสามารถเลี้ยงได้ตลอดทั้งปี และเลี้ยงได้ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ปี ๒๕๖๔ จิ้งหรีดมีปริมาณการส่งออก ๔.๕๕ ตัน มูลค่าการส่งออก ๒.๑๗ ล้านบาท ปัจจุบันสามารถส่งออกจิ้งหรีดในรูปแบบผงจิ้งหรีดไปยังต่างประเทศ เช่น แคนาดา สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และมีอีกหลายประเทศที่ยังอยู่ในระหว่างการเจรจาในการนำเข้าจิ้งหรีด จังหวัดที่มีการเลี้ยงจิ้งหรีดมากที่สุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ สระแก้ว มหาสารคาม พิจิตร โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้จากจิ้งหรีด ได้แก่ โปรตีนผง กากและโกโก้ผสมผงจิ้งหรีด ัณูพีชอบกรอบผสมผงจิ้งหรีด ปุ๋ยมูลจิ้งหรีด เป็นต้น

๑.๕ ครั้ง

ครั้งเป็นแมลงชนิดหนึ่งที่ให้ผลผลิตเป็นยาง หรือชัน หรือครั้งดิบ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบตั้งต้นที่สำคัญของอุตสาหกรรมสีและสารเคลือบเงา ที่ไม่สามารถหาวัตถุดิบอื่นมาทดแทนได้ มีเกษตรกรผู้เลี้ยงครั้ง ๔,๐๑๕ ราย มีพื้นที่เลี้ยงครั้ง ๗,๕๔๑ ไร่ ปริมาณผลผลิตครั้งดิบ ๔,๑๐๐ ตัน ราคาขายของเกษตรกร กิโลกรัมละ ๑๕๐ บาท รายได้จากการขายครั้งดิบของเกษตรกร ประมาณ ๖๑๕ ล้านบาท ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการส่งออกครั้งเป็นอันดับแรกๆ ของโลก โดยปี ๒๕๖๔ ส่งออกครั้งดิบ ๕๐๗.๐๕ ตัน มูลค่า ๑๒๖.๔๓ ล้านบาท ประเทศส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ อินเดีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จีน เป็นต้น จังหวัดที่มีการเลี้ยงครั้งมากที่สุด ได้แก่ ลำปาง แพร่ น่าน ขอนแก่น โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้จากครั้ง ได้แก่ สารเคลือบเงาไม้ สารเคลือบขนม/ซ็อกโกแลต ลิปสติก เป็นต้น

๒. กลุ่มเกษตรกร/แปลงใหญ่แมลงเศรษฐกิจ

ชนิดแมลงเศรษฐกิจ	จำนวนแปลงใหญ่	จำนวนเกษตรกร (ราย)
ผึ้งพันธุ์	๙	๔๖
ผึ้งโพรง	๖๗	๒,๗๑๓
ชันโรง	๑๙	๓๐๓
จิ้งหรีด	๘	๖๘๕
รวม	๑๐๓	๓,๗๔๗

แปลงใหญ่แมลงเศรษฐกิจที่เข้าร่วมโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงการตลาด จำนวน ๒๖ แปลง

๓. การดำเนินงานส่งเสริมการผลิตแมลงเศรษฐกิจที่สำคัญ แผนงาน/โครงการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ และแนวทางการพัฒนางานส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจกรมส่งเสริมการเกษตร

๓.๑ การดำเนินงานส่งเสริมการผลิตแมลงเศรษฐกิจที่สำคัญ แผนงาน/โครงการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๑) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดเครือข่ายการผลิตและการตลาด มีเกษตรกร ๖๔๐ ราย ในพื้นที่ ๓๒ จังหวัด

๒) จัดทำฐานข้อมูลแมลงเศรษฐกิจสำคัญ

๓) ศึกษาวิจัยการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงผึ้งโพรงด้วยรังสองชั้น

๔) ศึกษาการเลี้ยงหนอนนกและผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

๕) การจัดแสดงนิทรรศการและประชาสัมพันธ์แมลงเศรษฐกิจ (จิ้งหรีด) ในงาน Floriade ณ ประเทศ

เนเธอร์แลนด์ ในระหว่างวันที่ ๑๔ เม.ย. – ๙ ต.ค. ๖๕

๓.๒ แนวทางการพัฒนางานส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจกรมส่งเสริมการเกษตร

๑) ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ เช่น เข้าร่วมระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

๒) ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าแมลงเศรษฐกิจให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาการและเทคโนโลยีด้านแมลงเศรษฐกิจ

๔) ส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปเบื้องต้นในระดับเกษตรกร เพื่อขยายโอกาสในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากแมลงเศรษฐกิจ

๕) ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การบริโภคผลิตภัณฑ์จากแมลงเศรษฐกิจ

๔. ข้อเสนอแนวทางการพัฒนางานแมลงเศรษฐกิจจากหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานต่างๆ

ประเด็น	หน่วยงาน
ด้านการผลิต	
- จัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) การรับรองมาตรฐาน GAP แมลงเศรษฐกิจ	ปศ.
- จัดทำมาตรฐาน GAP แมลงเศรษฐกิจชนิดใหม่ เช่น ผึ้งโพรง ตัวงสาคุ หนอนนก	มกอช.
- จัดทำแผนการเฝ้าระวังและการบริหารจัดการโรคและศัตรูในแมลงเศรษฐกิจ	ปศ.
- ศึกษาทดสอบงานวิจัยด้านแมลงเศรษฐกิจก่อนนำไปสู่การปฏิบัติในระดับเกษตรกร	สวทช./วช./สวก./สถาบันการศึกษา
- ขอรับการสนับสนุนบทความและผลงานวิจัยด้านแมลงเศรษฐกิจตลอดห่วงโซ่อุปทาน	สถาบันอาหาร/สวก./สวทช./วช./สถาบันการศึกษา
- ขอรับการสนับสนุนภาพถ่ายดาวเทียมพื้นที่ปลูกพืชอาหารผึ้ง เช่น ลำไย ลิ้นจี่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ งาม ทานตะวัน มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น	GISTDA
- ขอรับการสนับสนุนวิธีการจำแนกอนุกรมวิธานพันธุชันโรงในระดับเกษตรกร	กวก.
- ขอรับการสนับสนุนการพัฒนาสูตรอาหารเลี้ยงจิ้งหรีดต้นทุนต่ำ	สวทช./วช./สวก./สถาบันการศึกษา
ด้านการตลาด	
- ดำเนินการเชื่อมโยงฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ผ่าน GAP /โรงงานที่ได้รับรอง GMP/ข้อมูลด้านการตลาดและการส่งออกแมลงเศรษฐกิจ	ปศ./มกอช.
- พิจารณาการออกพิกัดศุลกากรของแมลงเศรษฐกิจ	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กรมศุลกากร

ประเด็น	หน่วยงาน
ด้านการตลาด (ต่อ)	
- ขอรับการสนับสนุนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคม Apimondia (สมาคมผู้เลี้ยงผึ้งนานาชาติ)	สป.กษ.
ด้านการแปรรูป	
- ขอรับการสนับสนุนการพัฒนางานแปรรูปแมลงเศรษฐกิจ	สถาบันอาหาร/ สถาบันการศึกษา
ด้านยุทธศาสตร์	
- จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาแมลงเศรษฐกิจชาติ	ปศ./มกอช./สศก./สปษ. สป.กษ./กระทรวงพาณิชย์/ กระทรวงอุตสาหกรรม/ สมาคมอุตสาหกรรมแมลง/ ผู้แทนเกษตรกร/ ผู้ประกอบการ

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

๑. มอบหมายกรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ดำเนินการตามข้อเสนอแนวทางการพัฒนาด้านแมลงเศรษฐกิจ

๒. มอบหมายกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนวทางการขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานต่างๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๑. นางสาวภัทรมาศ พานพุ่ม ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจ กรมส่งเสริมการเกษตร ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผึ้งพันธุ์และผึ้งโพรงมีความต่างกัน ผึ้งโพรงเป็นผึ้งพื้นเมืองไทย แต่ผึ้งพันธุ์นำเข้ามาจากต่างประเทศซึ่งเป็นพันธุ์ที่ใช้สำหรับอุตสาหกรรม และเลี้ยงผึ้งในเชิงพาณิชย์ โดยประเทศไทยได้นำเข้ามาตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้เริ่มดำเนินการส่งเสริมตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ เป็นต้นมา

๒. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติได้ให้ข้อคิดเห็นในเรื่องของอุตสาหกรรมการแปรรูปจากแมลงปัจจุบันเริ่มขยายมาก ซึ่งที่ผ่านมา มกอช. ได้จัดสัมมนากับภาคเอกชน และทราบข้อมูลว่าภาคเอกชนกำลังรวมตัวจัดตั้งสมาคมอุตสาหกรรมแมลงไทยซึ่งเน้นการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าและส่งออก โดยนอกเหนือจากจิ้งหรีดแล้วมีแมลง ๒ ชนิดที่ทางภาคเอกชนให้ความสำคัญ คือ ๑) หนอนไหมอิตาลีซึ่งเป็นหนอนไหมที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ สามารถนำมาเป็นอาหารหรือแปรรูปเป็นอาหาร และ ๒) black soldier fly (ยังไม่มีชื่อภาษาไทย) เป็นหนอนแมลงวันชนิดหนึ่ง ซึ่งหลายประเทศในยุโรปกำลังพัฒนาเป็นอาหารสัตว์แทนปลาป่นหรือถั่วเหลือง โดยมีต้นทุนต่ำกว่าเมื่อเทียบปริมาณโปรตีนที่ให้ในปริมาณเท่ากัน จึงเสนอให้กรมปศุสัตว์พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำ black soldier fly มาศึกษาพัฒนาเป็นอาหารสัตว์

๓. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (นางสาวกุลวรา โชติพันธุ์โสภณ) ให้ข้อมูลว่า สวก. ให้ทุนทำวิจัยเกี่ยวกับจิ้งหรีดและชันโรงในปี ๒๕๖๕ จำนวนมาก ซึ่งคาดว่าจะประโยชน์หากกรมส่งเสริมการเกษตรนำข้อมูลผลการวิจัยไปขับเคลื่อนต่อยอดต่อไป

๔. อธิบัติกรมหม่อนไหมให้ข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้

๔.๑ ดักแต่้ใหม่ มีสารสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ซึ่งมนุษย์และสัตว์ไม่สามารถสังเคราะห์เองได้ รวมทั้งมีประโยชน์ต่อสุขภาพหลายประการ ซึ่งดักแต่้ใหม่ได้จากการสาวไหม มีผลผลิต ๑,๑๐๐ ตัน/ปี เป็นพันธุ์พื้นบ้านของไทย นิยมในการนำมารับประทานมากกว่าพันธุ์นำเข้า ปัจจุบันเกษตรกรผู้สาวไหมจะมีลูกค้ามาจองซื้อในราคา ๑๒๐ – ๒๐๐ บาท/กิโลกรัม ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า และในส่วนของขยายตามรถเข็นจะเป็นการนำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น เวียดนาม โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ กรมหม่อนไหมไม่ได้งบประมาณในการขับเคลื่อน แต่ได้ส่งเสริมในเรื่องของการนำไปผลิตเป็นอาหารพืชหลากหลาย รวมทั้งการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ ส่วนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ กรมหม่อนไหมได้จัดทำโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์จากดักแต่้และหนอนไหมรองรับโมเดลเศรษฐกิจ BCG วงเงิน ๓๓๓ ล้านบาท วัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงไหมผลิตดักแต่้เป็นอาหารและแปรรูป เพื่อการยกระดับมาตรฐานสู่สินค้าเกษตร พัฒนาการแปรรูปและผลิตภัณฑ์จากดักแต่้ รวมทั้งการเชื่อมโยงตลาดกับภาคเอกชน ซึ่งขณะนี้ อยู่ระหว่างเสนอของบประมาณ

๔.๒ ไหมอีรี่ หรือไหมที่กินมันสำปะหลัง ใช้ระยะเวลาเลี้ยงประมาณ ๒๐ – ๒๕ วัน แล้วจึงสามารถขายได้ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีราคา ๑๐๐ – ๑๒๐ บาท/กิโลกรัม ส่วนดักแต่้ของไหมอีรี่ มีผลผลิตประมาณ ๓๔๕ ตัน/ปี ซึ่งไม่นิยมบริโภค แต่ก็นำมาผลิต แปรรูป

๕. อธิบัติกรมปศุสัตว์ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าหนอนแมลงวัน Black soldier fly ในอดีตได้รับการประสานมาจากอดีตรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวดุจเดือน ศศะนาวิน) สอบถามว่าการที่จะเอาหนอนแมลงวัน มาเป็นโปรตีนในอาหารสัตว์ จะทำอย่างไรจึงจะได้มาตรฐาน ซึ่งทราบมาว่าในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา อยู่ระหว่างดำเนินการศึกษา

๖. ประธานมีข้อคิดเห็นและข้อสั่งการ ดังนี้

๖.๑ ควรประชาสัมพันธ์เรื่องแมลง ให้ผู้บริโภคมียุทธศาสตร์ที่ดีขึ้นต่อการบริโภคแมลง โดยให้ตั้งชื่อเป็นสินค้าโปรตีนสูงจาก... ซึ่งที่ผ่านมาได้ขับเคลื่อนด้านการประชาสัมพันธ์โดยให้กองเกษตรสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เกษตรทางเลือก สมุนไพร กระท่อม แมลงเศรษฐกิจ และต้องขอขอบคุณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้การสนับสนุนข้อมูล โดยจะมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์วิถีทัศน์ผ่านช่องทางต่างๆ ต่อไป

๖.๒ สำนักงานเกษตรต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รายงานว่าทูตเกษตร ญี่ปุ่นได้ร่วมกับกรมวิชาการเกษตร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ไปสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่นการบริโภค High protein จากจิ้งหรีด ซึ่งการส่งออกจิ้งหรีดไปต่างประเทศมีมูลค่าอยู่ประมาณ ๕๐ ล้านบาท โดยที่ญี่ปุ่นคิดเป็นร้อยละ ๑๐ และได้มอบหมายให้รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์) ร่วมกับสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ๑๑ แห่ง ๘ ประเทศ ดำเนินการสร้างเชื่อมั่นการบริโภค High protein แมลงเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ ด้วย

๖.๓ มอบหมายให้รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประยูร อินสกุล) กำกับดูแล การดำเนินการส่งเสริมหนอนไหมอีรี่ หนอนแมลงวันและแมลงเศรษฐกิจในภาพรวม

มติที่ประชุม

๑. มอบหมายกรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ดำเนินการตามข้อเสนอแนวทางการพัฒนาด้านแมลงเศรษฐกิจ

๒. มอบหมายกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนวทางการขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานต่างๆ

๓. มอบหมายให้รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์) ร่วมกับสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ๑๑ แห่ง ๘ ประเทศ ดำเนินการสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่นการบริโภค high protein จากแมลงเศรษฐกิจในต่างประเทศ

๔. มอบหมายให้รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประยูร อินสกุล) กำกับ ดูแลการดำเนินการแมลงเศรษฐกิจในภาพรวม

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ

๕.๑ การขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานต่อที่ประชุมว่า ด้วยรัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย ที่จะต้องดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จอยู่ในระดับที่น่าพอใจภายในปี ๒๕๖๕ โดยแก้ปัญหาความยากจนแบบพุ่งเป้าสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ผ่านการเติมเต็มข้อมูลในระบบ TPMAP [(ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP))] ให้ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาทุกมิติและทุกพื้นที่ในประเทศ รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในทุกมิติอย่างยั่งยืน ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยให้ทุกกระทรวงดำเนินการ และบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบให้เกิดความเข้มแข็งตั้งแต่นี้ ให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่จะแก้ปัญหาของประชาชนอย่างยั่งยืนในทุกมิติ และพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform) : TPMAP เป็นระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนตลอดทุกช่วงวัย และการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำแบบชี้เป้า โดยใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งที่มีข้อมูลบัตรประชาชน ๑๓ หลักมายืนยันซึ่งกันและกัน และจำแนกภายใต้ ๕ มิติความขัดสน ได้แก่ สุขภาพ ความเป็นอยู่ การศึกษา รายได้ การเข้าถึงบริการรัฐ ซึ่งระบบ TPMAP ครอบคลุมประชากรจำนวน ๖๐ ล้านคน โดยในการวิเคราะห์เบื้องต้น เพื่อหาจำนวนคนจนเป้าหมาย พบว่า ในปี ๒๕๖๔ มีเป้าหมายจำนวน ๑,๐๒๕,๗๘๒ คน

กลไกการดำเนินงาน

สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ ๓๔๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแต่งตั้งคณะกรรมการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (คจพ.) และคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการฯ จำนวน ๒ คณะ ประกอบด้วย

๑. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (อขจพ.) โดยมี รมว.มท. เป็นประธาน และ รองปลัด มท.และอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นเลขานุการ

๒. คณะอนุกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (อตจพ.) โดยมี เลขา สศช. เป็นประธาน และ ผอ.กองยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ สศช.เป็นเลขานุการ

กลไกการดำเนินการในพื้นที่ แบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑. ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนฯ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร (ศจพ.จ. และ ศจพ.กทม.)

๒. ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนฯ อำเภอ และเขตในกรุงเทพมหานคร (ศจพ.อ. และ ศจพ.ข.)

๓. จัดตั้งทีมปฏิบัติการขจัดความยากจนฯ ในระดับพื้นที่

แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

ในคราวประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ นายกรัฐมนตรีได้เน้นย้ำว่าการบริหารจัดการข้อมูลที่มาจากหลายแห่ง จะต้องนำมาประมวลวิเคราะห์อย่างเป็นระบบชัดเจน มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถนำไปสู่การปฏิบัติและแก้ไขปัญหาแบบพุ่งเป้าได้อย่างแท้จริง เกิดผลเป็นรูปธรรมทุกมิติตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน ๕ มิติ และให้พิจารณาการใช้จ่ายงบประมาณลงไปในพื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพแต่ละพื้นที่ รวมถึงการติดตามประเมินผลความสำเร็จของโครงการ ที่จะเป็ประโยชน์กับประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งให้นำศักยภาพของ Soft Power ทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ชุมชนดั้งเดิมของแต่ละพื้นที่มาช่วยขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ ในชุมชน พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาต่อยอดในการสร้างอาชีพและรายได้ โดยคำนึงการผลิตที่สอดคล้องตรงกับความต้องการของตลาดและผู้บริโภคด้วย โดยมีข้อสั่งการที่สำคัญ ดังนี้

๑. ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ใช้ข้อมูลจากระบบ TPMAP เป็นเครื่องมือในการชี้เป้า การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบพุ่งเป้า โดยแก้ไขปัญหาให้เสร็จสิ้นในระดับอำเภอ ภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

๒. ให้กระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแนวทางการแก้ไขปัญหา (เมนูแก้จน) ที่ฝ่ายเลขานุการ ศจพ. เสนอ ไปดำเนินการให้ความช่วยเหลือ หรือ หากปัญหาของครัวเรือนแตกต่างจากเมนูแก้จน ให้กระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินการแก้ไขเป็นรายครัวเรือน รวมทั้งมอบหมายเจ้าภาพหลักรับผิดชอบในแต่ละมิติ โดยสามารถใช้แผนงาน/โครงการ ในเมนูแก้จน ดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ทันที

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP ๒.๐) ซึ่งมีแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ๔ แนวทาง ดังนี้

๑. เติมเต็มข้อมูลในระบบ TPMAP ให้ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาทุกมิติและทุกพื้นที่ในประเทศ
๒. ร่วมแก้ไขปัญหาในระดับบุคคล/ครัวเรือน หาเป้าหมายวิกฤตและเยี่ยมบ้าน (Knock Knock)
๓. ร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาคนอย่างยั่งยืน โดยใช้ระบบ TPMAP
๔. ร่วมติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล โดยใช้ระบบ TPMAP

โดย คณะกรรมการฯ ได้เห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน (เมนูแก้จน) เพื่อให้ ศจพ. ทุกระดับ นำไปประยุกต์ใช้ออกแบบโครงการให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและทรัพยากรในแต่ละพื้นที่ ภายใต้เป้าหมายการพัฒนา ๓ ชั้นตอน ได้แก่ อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน

การดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จากสภาพปัญหาตาม ๕ มิติ (ด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ การศึกษา รายได้ การเข้าถึงบริการภาครัฐ) ในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในมิติด้านรายได้ (เศรษฐกิจ) และปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรสนับสนุนข้อมูลกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อใช้ประกอบการพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP)

เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้แจ้ง Link ระบบข้อมูลเกษตรกรกลาง (Farmer One) ในส่วนของกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมปศุสัตว์ ให้กับ สศช. เพื่อเชื่อมโยงและตรวจสอบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกับกลุ่มเป้าหมายในระบบ TPMAP โดยอยู่ระหว่างประสานการจัดส่งข้อมูลในส่วนของกรมประมง ทั้งนี้ สศช. จะประสานส่งรหัสการเข้าใช้งานระบบ TPMAP ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์อย่างเป็นทางการ (หนังสือ) อีกครั้งหนึ่ง **หมายเหตุ** ข้อมูลเกษตรกรกลางเป็นการดำเนินการภายใต้บันทึกความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลางของกรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์และกรมประมง ซึ่งฐานข้อมูลเกษตรกรรายบุคคลเป็นข้อมูลความลับ ต้องได้รับความยินยอมจากหน่วยงานเจ้าของข้อมูล โดยยังไม่ได้จัดส่งข้อมูลในส่วนของกรมประมง ทั้งนี้ หากหน่วยงานดังกล่าวได้อนุญาตให้ใช้ข้อมูลเกษตรกรกลาง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจะประสานจัดส่งข้อมูลต่อไป

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รวบรวมแผนงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย ปี ๒๕๖๕ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่จัดสรรไปยังจังหวัดต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก รวม ๙ หน่วยงาน ๒๗ โครงการ วงเงินรวม ๕๔๖,๘๔๗,๔๒๐ บาท

หน่วยงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
กรมการข้าว	๓,๒๖๔,๐๐๐
- โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร	๓,๒๖๔,๐๐๐
กรมประมง	๒๓,๙๙๗,๔๓๐
- โครงการส่งเสริม และพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	๒,๐๒๙,๔๓๐
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๑,๙๖๘,๐๐๐
กรมปศุสัตว์	๒๖,๒๕๑,๗๐๐
- โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	๓,๓๒๙,๘๐๐
- โครงการส่งเสริม และพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	๖,๔๙๑,๗๐๐
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๑๕,๓๘๘,๔๐๐
- โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	๑,๐๔๕,๘๐๐
กรมพัฒนาที่ดิน	๕๙,๓๙๗,๐๐๐
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๗,๘๘๒,๕๐๐
- โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	๕๑,๕๑๔,๕๐๐
กรมส่งเสริมการเกษตร	๑๑๘,๒๑๐,๔๒๐
- โครงการส่งเสริมเคหกิจเกษตรในครัวเรือนเกษตรสูงวัย	๓,๘๕๙,๐๐๐
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๘๓,๓๗๕,๔๐๐
- โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	๑๗,๘๖๐,๙๐๐
- โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	๒๔๕,๐๐๐
- โครงการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร	๒,๗๕๔,๑๒๐
- โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	๑๐,๑๑๖,๐๐๐
กรมส่งเสริมสหกรณ์	๒๐๓,๑๓๗,๐๐๐
- โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	๑,๓๙๙,๐๐๐
- โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร	๑,๓๘๖,๐๐๐
- โครงการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้	๓๕๒,๐๐๐
- โครงการช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐
กรมหม่อนไหม	๗,๙๑๘,๘๗๐
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ด้านหม่อนไหม)	๒,๑๗๘,๕๐๐
- โครงการพัฒนาศักยภาพ Smart Farmer หม่อนไหม สู่ความเป็นมืออาชีพ	๑,๗๐๘,๐๗๐
- โครงการพัฒนาความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	๔,๐๓๒,๓๐๐
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	๗,๘๒๐,๐๐๐
- โครงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการพระราชดำริ	๒,๐๐๐,๐๐๐
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๕,๘๒๐,๐๐๐

หน่วยงาน/โครงการ		งบประมาณ (บาท)
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม		๙๖,๘๕๑,๐๐๐
-	โครงการบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส	๗๔,๗๒๔,๓๖๐
-	โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	๑๑,๑๑๒,๔๔๐
-	โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	๑๑,๐๑๔,๒๐๐

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

๑. มอบหมายสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดกลไกการดำเนินงานที่สอดคล้องและสนับสนุน การขับเคลื่อนงานของคณะกรรมการขจัดความยากจนฯ ระดับต่าง ๆ ในพื้นที่ และสร้างความเข้าใจหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทุกจังหวัดรับทราบแนวทางการดำเนินงานและบูรณาการเป้าหมายร่วมกันกับจังหวัด

๒. มอบหมายหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาแผนงานโครงการและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานตามแนวทางของคณะกรรมการขจัดความยากจนฯ โดยให้สอดคล้องกับแผนงาน/โครงการประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ที่หน่วยงานได้แจ้งสำนักงานงบประมาณ (นร ๐๗๒๘/ ๖๗๔ ลว. ๑๗ ก.พ. ๖๕ เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนฯ) พร้อมทั้งสั่งการหน่วยงานในระดับพื้นที่ร่วมปฏิบัติงานกับ ศจพ.ระดับต่าง ๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๑. ประธาน ได้ให้ข้อมูลและมีข้อสั่งการว่า การดำเนินงานในเรื่องนี้ เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการแก้ไขปัญหาในในระดับพื้นที่แบบมุ่งเป้า โดยใช้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคนยากจนเป็นศูนย์กลาง และมีหน่วยงานต่างๆ ทำหน้าที่เป็นทีมพี่เลี้ยง และจากข้อมูลแผนงาน/โครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมดำเนินการจำนวน ๙ หน่วยงาน และการดำเนินงานในเรื่องนี้ขอมอบหมายรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสำราญ สาราบรรณ์) กำกับดูแลการขับเคลื่อนงาน และให้ทุกหน่วยงานในสังกัดที่มีแผนงานโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และปีถัดไป เข้าร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและสั่งการหน่วยงานในระดับพื้นที่ร่วมปฏิบัติงาน โดยดำเนินการตามกลไกที่รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสำราญ สาราบรรณ์) กำหนดต่อไป

๒. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประยูร อินสกุล) ให้ข้อสังเกตในส่วนของขั้นตอนการพัฒนาในขั้นอยู่รอดที่มีการกำหนดเกณฑ์ชี้วัดเรื่องรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนที่ไม่ต่ำกว่าเส้นความยากจนน่าจะเป็นเกณฑ์ที่ยากมากที่จะชี้วัดในขั้นตอนนี้ซึ่งควรที่จะวัดที่ขั้นพอเพียง และการกำหนดจำนวนข้อมูลคนยากจนที่ใช้เป็นกลุ่มเป้าหมายมีการคำนวณมาจากฐานครัวเรือนเกษตรหรือไม่

๓. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสำราญ สาราบรรณ์) ชี้แจงให้ที่ประชุมทราบว่า นโยบายของรัฐบาลในเรื่องการแก้ปัญหาคความยากจนแบบมุ่งเป้า ได้มอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำเครื่องมือที่เรียกว่า ระบบ TPMAP ซึ่งเป็นการประมวลข้อมูลจากระบบข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อมูลด้านสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุข และข้อมูลด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ชุดข้อมูลนี้เป็นตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดในด้านเศรษฐกิจจะวัดเรื่องความยากจน เป็นต้น แนวทางการพัฒนาคนแบบมุ่งเป้าจะเริ่มจากการคัดกรองจำนวนกลุ่มเป้าหมายจากเกณฑ์ที่กำหนด ๕ ด้าน ด้านแรก คือ ด้านเศรษฐกิจ (ด้านรายได้) เป็นด้านที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกี่ยวข้อง ด้านที่ ๒ คือ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านที่ ๓ คือ ด้านสาธารณสุข ด้านที่ ๔ คือ การศึกษา และด้านที่ ๕ คือ การเข้าถึงบริการภาครัฐ โดยระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) เป็นการคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเบื้องต้นในปี ๒๕๖๔ มีจำนวนเป้าหมาย ๑,๐๒๕,๗๘๒ คน และนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาและให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในปี

โดยไม่ต้องมีการของบประมาณใหม่ ทำให้ทุกหน่วยงานจะต้องปรับงบประมาณ ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ภายใต้ภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งจะต้องทราบว่า คนยากจนแต่ละคนมีปัญหาด้านใดบ้าง เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาสำหรับตัวชีวิต/เกณฑ์ต่าง ๆ เป็นเกณฑ์กลางที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (คจพ.) กำหนดขึ้น และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะเป็นหน่วยงานประเมินเกณฑ์เหล่านี้ว่าสามารถตอบสนองในการแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ ทำให้อาจมีการปรับเกณฑ์เรื่องของรายได้ หรือเรื่องอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับการประเมินผล และการแก้ไขปัญหาในอนาคต และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานที่ต้องร่วมดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในการประชุมครั้งนี้ จะเป็นการหารือหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เนื่องจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่มีงบประมาณเป็นการเฉพาะ จึงต้องดำเนินการภายใต้ภารกิจของแต่ละหน่วยงานและงบประมาณที่มี โดยดำเนินการร่วมกับคณะทำงานระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และคณะทำงานระดับต่าง ๆ โดยในสิ้นปีงบประมาณนี้ จะต้องรายงานให้ได้ว่าในจำนวน ๑,๐๒๕,๗๘๒ คน หากมีมิติของด้านเศรษฐกิจและเกี่ยวข้องกับเกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการอย่างไรบ้าง จึงต้องมีการกำหนดทั้งกลไกการดำเนินการ และระบบการรายงานผลตามที่ปลัดฯ ได้มอบหมายให้กำกับดูแลการขับเคลื่อนการดำเนินการ

๔. รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน (นายวุฒิ พงษ์ เนียมหอม) ขอทราบความชัดเจนของกลุ่มเป้าหมายคนยากจนที่หน่วยงานต้องร่วมสนับสนุนแก้ไขปัญหา เพื่อจะได้ส่งการไปยังหน่วยงานในระดับพื้นที่

๕. รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (ดร.ทัศนีย์ แก้วเมือง) รายงานให้ที่ประชุมทราบเพิ่มเติมว่า หลังจากการประชุมคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีการประชุมหารือร่วมกับรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสำราญ สาราบรรณ์) โดยแผนงาน/โครงการที่ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอ เป็นข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยมีที่มาจากการที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ตรวจสอบแผนงาน/โครงการที่จะสามารถสนับสนุนการดำเนินการกิจกรรมแก้ไขปัญหาความยากจนแบบมุ่งเป้าของกระทรวงต่าง ๆ จากระบบ EMENSCR ซึ่งมีจำนวน ๑๙,๘๒๒ โครงการ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจึงได้ตรวจสอบจาก ๑๙,๘๒๒ โครงการ พบว่า มีแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๓๕ โครงการ งบประมาณ จำนวน ๘๒๒,๓๘๓,๗๐๐ บาท และจากการประสานตรวจสอบข้อมูลแผนงาน/โครงการที่ได้มีการจัดสรรลงในระดับจังหวัดจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวง พบว่า มีจำนวน ๒๗ โครงการ ๙ หน่วยงาน งบประมาณ จำนวน ๕๔๖,๘๘๗,๔๒๐ บาท ซึ่งจะเป็นโครงการที่จะสามารถสนับสนุนการแก้ปัญหาความยากจนตามภารกิจของหน่วยงาน และข้อมูลในระบบ TPMAP ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะแสดงผลจำนวนคนจนเป้าหมาย ๑,๐๒๕,๗๘๒ คน ในแต่ละจังหวัดมีจำนวนเท่าไร และอยู่ในอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านใดจำนวนกี่คน แต่จะไม่ทราบชื่อ ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายที่แต่ละหน่วยงานจะต้องร่วมดำเนินการสนับสนุน สามารถตรวจสอบได้จากระบบ Log book ในระดับพื้นที่ โดยต้องประสานงานกับทีมปฏิบัติการในพื้นที่ (ระดับตำบล)

มติที่ประชุม

มอบหมายรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสำราญ สาราบรรณ์) กำกับดูแลการขับเคลื่อนการดำเนินการ และมอบหมายหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการดังนี้

๑. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดกลไกการดำเนินงานและระบบการรายงานที่สอดคล้องและสนับสนุนการขับเคลื่อนงานของคณะกรรมการจัดความยากจนฯ ระดับต่าง ๆ ในพื้นที่ และสร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SC จังหวัด) รับทราบแนวทางการดำเนินงานและบูรณาการเป้าหมายร่วมกันกับจังหวัด

๒. หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาแผนงานโครงการและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานตามแนวทางของคณะกรรมการขับเคลื่อนการขจัดความยากจนฯ โดยให้สอดคล้องกับแผนงาน/โครงการประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ที่หน่วยงานได้แจ้งสำนักงบประมาณ พร้อมทั้งส่งการหน่วยงานในระดับพื้นที่ร่วมปฏิบัติงานกับ คจพ. ระดับต่าง ๆ

๕.๒ เรื่องแจ้งจากผู้บริหาร

๑. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสำราญ สาราบรรณ์) ให้ข้อมูลว่าเมื่อวันจันทร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ได้ทำหนังสือถึงทุกหน่วยงาน เรื่องการดูแลช่วยเหลืออุทกภัยภาคใต้ จึงขอขอบคุณกรมชลประทาน กรมปศุสัตว์ กรมประมง ที่ได้ดำเนินการลงพื้นที่แก้ปัญหา และขอให้กรมต่างๆ ที่ได้ดูแลในแต่ละพื้นที่ รายงานข้อมูลมายังศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใน ๐๘.๐๐ น. ของทุกวัน เพื่อสรุปข้อมูลให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานต่อรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อไป และขอให้รายงานมาจนกว่าเหตุการณ์จะคลี่คลาย รวมทั้งวางแผนฟื้นฟูช่วยเหลือเกษตรกรหลังจากประสบภัยพิบัติ รวมทั้งขอให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบเรื่องทะเบียนเกษตรกรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในภายหลัง

๒. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประยูร อินสกุล) ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือดูแลเกษตรกรเรื่องการเผาซากพืช ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากมีการสร้างการรับรู้จากสื่อว่าได้จับเกษตรกรที่เผาซากพืชซากสัตว์ ฉะนั้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างความรับรู้เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม

๓. หัวหน้าผู้ตรวจกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑) เรื่องปุ๋ยแพงได้รับการประสานจากท่านนราพัฒน์ แก้วทอง ให้เสริมสภาพคล่องให้กับเกษตรกร โดยใช้เงินของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอประชาสัมพันธ์แจ้งทุกหน่วยงานทราบว่าสามารถมาขอใช้เงินกองทุนส่งเสริมสภาพคล่องได้ ไม่มีดอกเบี้ย

๒) วิกฤตปุ๋ยแพง หากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่เร่งดำเนินการเรื่องปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง ในช่วงปุ๋ยเคมีราคาแพงในขณะนี้ ต่อไปจะยิ่งดำเนินการยากขึ้น ดังนั้นช่วงนี้จึงควรดำเนินการผลักดันปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง

๓) เนื่องจากงบประมาณที่ใช้ในการส่งเสริมช่วยเหลือเกษตรกรของแต่ละกรมจะไปถึงเกษตรกรโดยตรงได้น้อยกว่างบของจังหวัด ดังนั้นการเชื่อมโยงงบประมาณของกรมกับงบประมาณจังหวัด ควรจะนำมาเป็นวาระการประชุมเพื่อหารือรายละเอียดของงบประมาณจังหวัดให้สามารถแก้ปัญหาด้านการเกษตรของประเทศ

มติที่ประชุม

รับทราบและมอบหมายให้ทุกหน่วยงานพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ปิดประชุมเวลา ๑๖.๓๐ น.

(นายรัชฎาพงศ์ เศรษฐวิวัฒน์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ผู้จดยางานการประชุม

(นายธิตี โลหะปิยะพรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ
สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ผู้ตรวจรายงานการประชุม